

Journal of Human Rights and Peace Studies

Journal's homepage: <https://www.tci-thaijo.org/index.php/HRPS/index>

On the Dark Side of Democracy: The Deviation from Democratic Principles and the Failure of Creating Common Consensus

ว่าด้วยด้านมืดของประชาธิปไตย: การเบี่ยงเบนออกจากหลักการประชาธิปไตยกับความล้มเหลวของการสร้างฉันทามติร่วม

Phao Nawakul/ เผ่า นวกุล¹

Faculty of Public Administration, Dhurakij Pundit University/

คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

Email: nawakulbanrai@gmail.com

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Article History:

Received: 14 May 2020

Revised: 21 Jun 2020

Accepted: 23 Jun 2020

Keywords:

Democratic Theory,

Violence,

Common Consensus,

Challenges to Democracy

This article presents the argument of the dark sides of democracy by introducing four books including: Size and Democracy (Dahl & Tufte, 1973), The End of History (Fukuyama, 2002), Violent and Democracy (Ross, 2004), and The Dark Side of Democracy: Explaining Ethnic Cleansing (Mann, 2005) to open the debate. On the light side, representative democracy has been recognized as an innovation that makes the old kind of direct democracy obsolete. Nevertheless, as time passed by, some scholars argue that certain democratic regimes may be inclined to associate with violence that exposes the dark side of democracy. This article attempts to reveal the failure of democracy in creating a common consensus in the society and its deviation from original democratic principles. Instead of upholding democratic values and principles, aggression and rage among people in the society could justify the efforts that deviate from democratic principles in the name of protecting democracy itself.

¹ A Lecturer at Faculty of Public Administration, Dhurakij Pundit University Bangkok; อาจารย์ประจำคณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

คำสำคัญ:

ทฤษฎีประชาธิปไตย,
ความรุนแรง,
ฉันทามติร่วม,
ข้อท้าทายสำหรับ
ประชาธิปไตย

บทความชิ้นนี้ต้องการนำเสนอด้านมืดของประชาธิปไตยโดยโดยยกงาน 4 ชิ้นมาเปรียบเทียบ เพื่อเป็นภาพ ได้แก่ *Size and Democracy* (Dahl & Tufte, 1973), *The End of History* (Fukuyama, 2002), *Violent and Democracy* (Ross, 2004), และ *The Dark Side of Democracy: Explaining Ethnic Cleansing* (Mann, 2005) ด้านสว่างของประชาธิปไตยโดยเฉพาะอย่างยิ่งแบบตัวแทนถูกมองว่าเป็นนวัตกรรมใหม่ที่ทำให้โลกประชาธิปไตยสมัยเก่าหมดไป อย่างไรก็ตามเมื่อเวลาผ่านไป นักวิชาการจำนวนหนึ่งมองว่าประชาธิปไตยกำลังโน้มเอียงไปสัมพันธ์ความรุนแรงซึ่งแสดงให้เห็นถึงด้านมืดของประชาธิปไตยเอง บทความนี้พยายามชี้ให้เห็นถึงความล้มเหลวของประชาธิปไตยในการสร้างฉันทามติร่วมกันของสังคมและการเบี่ยงเบนออกจากหลักการประชาธิปไตย โดยจากที่ทุกคนควรจะมีต้นหลักการประชาธิปไตยไว้อย่างเหนียวแน่น ความโกรธแค้นเข้ามาแทนที่จนทำให้ท้ายที่สุดเกิดความพยายามเบี่ยงเบนออกจากหลักการประชาธิปไตยด้วยข้ออ้างเพื่อการปกป้องไว้ซึ่งประชาธิปไตย

บทนำ

ในปี ค.ศ. 1973 หนังสือเรื่อง *Size and Democracy* ของ โรเบิร์ต เอ. ดาห์ล และ เอ็ดเวิร์ด อาร์. ทัทพ์ (Robert A. Dahl and Edward R. Tufte) ยกคำกล่าวของ เดสตู เดอ เทรซี (Destutt de Tracy) ที่กล่าวถึงประชาธิปไตยแบบตัวแทนว่าเป็นนวัตกรรมใหม่ที่ทำให้โลกประชาธิปไตยสมัยเก่าหมดความหมายไปโดยปริยาย และมีแนวโน้มว่าประชาธิปไตยแบบตัวแทนนี้เองจะขยายไปอย่างกว้างขวาง (Dahl & Tufte, 1973, p. 9) กล่าวได้ว่า ในช่วงเวลาดังกล่าวนักวิชาการอย่างดาห์ลและทัทพ์มองประชาธิปไตยแบบตัวแทนสมัยใหม่นี้จะสถาปนาขึ้นมาแทนที่ระบอบการปกครองแบบเก่าทั้งประชาธิปไตยทางตรง หรือแม้แต่ระบอบอื่นที่ดำรงอยู่ในเวลาดังกล่าว คำกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับงานชิ้นสำคัญของ ฟรานซิส ฟูกูยามา (Francis Fukuyama)

ในช่วงฤดูร้อนปี ค.ศ. 1989 ฟูกูยามาสำหรับประเด็นดังกล่าวผ่านบทความชื่อ “การสิ้นสุดทางประวัติศาสตร์” หรือ “*The End of History*” โดยชี้ให้เห็นว่า ระบอบประชาธิปไตยแบบเสรี (Liberal Democracy) สถาปนาขึ้นมาในโลกปัจจุบันแล้วในขณะนี้ และที่สำคัญดูเหมือนว่าระบอบดังกล่าวจะเอาชนะระบอบการปกครองอื่นที่มีอยู่อย่างราบคาบทั้งระบอบกษัตริย์ เผด็จการฟาสซิสต์หรือแม้แต่คอมมิวนิสต์ มากไปกว่านั้นฟูกูยามาย้ำอีกว่า “ระบอบประชาธิปไตยแบบเสรีเป็นจุดสิ้นสุดของพัฒนาการทางความคิดของมวลมนุษยชาติ” และ “เป็นแบบแผนทางการปกครองสุดท้ายของมวลมนุษยชาติ” (Fukuyama, 2002, p. xi) ด้วยผลสะท้อนของงานทั้งสองชิ้นทำให้ผู้ศึกษาประชาธิปไตยทั่วโลกต่างคล้อยตามและคิดว่าระบอบประชาธิปไตยจะสถาปนาตนอย่างยั่งยืนในศตวรรษที่ 21 นี้

อย่างไรก็ตาม งานวิชาการยุคหลังกลับมีมุมมองที่แตกต่างโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นความโน้มเอียงออกจากหลักการสำคัญของประชาธิปไตยคือ “ความไม่รุนแรง” (non-violence) ในปี ค.ศ. 2005 งานของ ไมเคิล มานน์ (Michael Mann) เรื่อง *The Dark Side of Democracy: Explaining Ethnic Cleansing* ที่พยายามชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่องของระบอบประชาธิปไตยที่มักปฏิเสธสิทธิคนกลุ่มน้อย หรือบางกรณีนำไปสู่ความขัดแย้ง รุนแรงและความตาย (Mann, 2005, pp. 1-2) หรือในเวลาใกล้เคียงกันในปี ค.ศ. 2004 งานของ ดาเนียล รอสส์ (Daniel Ross) เรื่อง *Violent Democracy* ก็ชี้ให้เห็นข้อบกพร่องบางประการที่เจตจำนงของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยหันเหไปสู่การใช้ความรุนแรงเพื่อความมั่นคงของชาติและคนในชาติตน (Ross, 2004, pp. 7-8)

ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเพียงตัวอย่างที่ชี้ให้เห็นว่าปัจจุบันระบอบประชาธิปไตยก็มีปัญหาในตัวเองเช่นกัน งานวิชาการยุคหลังจำนวนมากแสดงความกังวลต่อสถานการณ์ประชาธิปไตยในหลายหลายมิติ เช่น การกีดกันคนกลุ่มน้อย ความรุนแรงในการเลือกตั้ง การกระทำที่รุนแรงเพื่อรักษาประชาธิปไตยหรือเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย เป็นต้น ด้วยแนวโน้มที่กล่าวไปข้างต้นนำมาซึ่งบทความนี้ที่ต้องการชี้ให้เห็นถึงสถานะของระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบันว่ามีความมั่นคงหรือไม่ อย่างไร หรือถูกทำลายและลดทอนความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด ประเด็นเหล่านี้จะถูกนำเสนอในบทความนี้เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนมากยิ่งขึ้น

เพื่อให้บทความชิ้นนี้นำเสนอภาพออกมาได้อย่างสมบูรณ์ผู้เขียนแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ **ส่วนที่หนึ่ง** บทนำ ส่วนนี้แสดงให้เห็นถึงที่มาของบทความและโครงสร้างของบทความทั้งหมด **ส่วนที่สอง** ว่าด้วยความสวยงามของประชาธิปไตย ส่วนนี้แสดงให้เห็นถึงแนวคิด ทฤษฎี ปรัชญาและกรณีศึกษาการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดีในปัจจุบัน **ส่วนที่สาม** ความท้าทายของประชาธิปไตยในโลกปัจจุบัน ส่วนนี้จะเป็นการทบทวนวรรณกรรมที่สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงและสิ่งที่ทำให้ระบอบประชาธิปไตยถูกลดทอนคุณค่าลงใน 2 ประเด็นสำคัญคือ ความเป็นหนึ่งเดียวและพระราชภัยเสี่ยงข้างมาก และความเบี่ยงเบนไปจากเจตจำนงที่เป็นประชาธิปไตยผ่านกรณีศึกษาที่ยกมา **ส่วนที่สี่** บทวิเคราะห์ว่าด้วยปัญหาของประชาธิปไตย วิเคราะห์ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นมาจากตัวปรัชญาของระบอบประชาธิปไตยหรือการบิดเบือนปรัชญา ของผู้นำไปใช้ **ส่วนที่ห้า** สรุปและข้อเสนอแนะ สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อไป

ว่าด้วยความสวยงามของประชาธิปไตย²

² บทความชิ้นนี้เริ่มต้นด้วยภาพสะท้อนด้านสว่างของประชาธิปไตยที่มาจากงานสุดคลาสสิก 2 ชิ้นได้แก่ *Size and Democracy* และ *The End of History* งาน 2 ชิ้นนี้นักศึกษาสายรัฐศาสตร์ผู้สนใจในระบอบประชาธิปไตยมักได้รับการแนะนำจากนักวิชาการผู้สอนให้อ่านเป็นลำดับต้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ออกทราบดีถึงจุดเปลี่ยนที่ทำให้ประชาธิปไตยแบบตัวแทนในโลกปัจจุบันได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตามอาจมีคำถามว่าแล้วงาน 2 ชิ้นที่แสดงให้เห็นถึงด้านมืดของประชาธิปไตยมีความสำคัญอย่างไรจึงทำให้ผู้เขียนหยิบยกมานำเสนอ ผู้เขียนเลือกงานของดาเนียล รอสส์ เรื่อง *Violent Democracy* เนื่องจากตีแตกไปที่พื้นที่ที่พยายามสถาปนาว่าตนเองเป็นต้นแบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนในโลกสมัยใหม่อย่างสหรัฐอเมริกาตามที่ ฟรานซิส ฟูกูยาม่า กล่าวถึง ดังนั้น งานชิ้นนี้จึงแสดงให้เห็นด้านมืดของประชาธิปไตยแบบตัวแทนอย่างเด่นชัด อย่างไรก็ตามงานของรอสส์เน้นไปที่การพรรณนาความเปลี่ยนแปลงของเจตจำนงของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยนำการเสนอภาพแห่งความจริงของด้านมืดของระบอบประชาธิปไตย

เมื่องานชิ้นแรกเสนอด้านมืดที่มีลักษณะนามธรรม ผู้เขียนพยายามเลือกงานที่สะท้อนด้านมืดสะท้อนภาพถึงความจริง (realistic) ที่เกิดขึ้นมากกว่าการพยายามอธิบายการเปลี่ยนแปลงของความคิดและนามธรรมดังเช่นงานของรอสส์ ดังนั้นงานของ ไมเคิล มานน์ เรื่อง *the Dark*

เมื่อย้อนกลับไปสู่ต้นทางประชาธิปไตย หนังสือด้านปรัชญาการเมืองต่างเริ่มต้นที่การกล่าวถึงรูปแบบการปกครองของนครรัฐเอเธนส์ (Athens) ราวห้าร้อยปีก่อนคริสตกาล ตัวอย่างงานของ โจนาธาน โวลฟ์ (Wolff, 1996), เลสลี เอ. จาคอบส์ (Jacobs, 1997), และ อเล็กซ์ ทักเนสส์ และ คลาร์ค วูล์ฟ (Tuckness & Wolf, 2017) ต่างเน้นไปที่จุดสำคัญคือ ประชาธิปไตยคือการปกครองของประชาชน หรือ rule of the demos/people หรือหากจะกล่าวอย่างละเอียดได้ว่า “การปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน” ซึ่งนัยยะสำคัญอยู่ที่ประชาชนเป็นหัวใจหลัก รัฐบาลที่ดำรงอยู่จำเป็นต้องทำงานเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง (Wolff, 1996, pp. 68-69) ประชาชนผู้สรรเสริญในระบอบประชาธิปไตยจะต้องเน้นการสนับสนุนให้มีสถาบันการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย (democratic institution) กฎหมายต่าง ๆ ออกโดยผ่านความเห็นชอบจากสถาบันทางการเมืองของประชาชน ประชาชนต้องมีระบบการปกครองที่เปิดโอกาสให้พวกเขาปกครองตนเอง (self-government) ทั้งทางตรง (ประชาธิปไตยทางตรง หรือ direct democracy) หรือผ่านระบบตัวแทน (ประชาธิปไตยแบบตัวแทน หรือ representative democracy)

ประชาธิปไตยทางตรงเริ่มต้นยุคกรีกโบราณ โดยเฉพาะในนครรัฐเอเธนส์พลเมืองทุกคนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง แต่ผู้ที่จะเป็นพลเมืองได้คือต้องมีอายุ 20 ปีขึ้นไปและไม่ใช่ชาวต่างชาติ เกิดในเอเธนส์โดยมีบิดาเป็นชาวเอเธนส์ด้วย และสตรีไม่มีสิทธิทางการเมือง สิ่งกล่าวไปข้างต้นดำเนินมาอย่างยาวนานจนถึงช่วงกลางศตวรรษที่ 20 จนมีจุดเปลี่ยนสำคัญคือกรณีสถานการณ์ทางการเมืองในอเมริกาทำให้นักวิชาการชี้ให้เห็นว่าประชาธิปไตยที่แท้จริง (real democracy) ได้กำเนิดขึ้นแล้วหลังจากผู้หญิงและคนผิวสีมีสิทธิในการเลือกตั้ง (right to vote) (Tuckness & Wolf, 2017, pp. 108-110) ซึ่งประชาธิปไตยแบบอเมริกันนี้ถือเป็นต้นแบบประชาธิปไตยสมัยใหม่หรือประชาธิปไตยแบบตัวแทนผ่านการเลือกตั้งนั่นเอง

ในปัจจุบัน หากกล่าวถึงประชาธิปไตยทางตรงและประชาธิปไตยแบบตัวแทน นักปรัชญาการเมืองจำนวนมากอาจกล่าวว่า ประชาธิปไตยทางตรงดังเช่นนครรัฐเอเธนส์ดูเหมือนว่าจะเป็นไปได้ในสังคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ปัจจุบัน ดังนั้น จุดเน้นจึงไปอยู่ที่ประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่ประชาชนเลือกตัวแทนเข้าไปใช้อำนาจแทนตนเองมากกว่า อย่างไรก็ตาม ก็มีนักวิชาการบางกลุ่มแย้งว่าประชาธิปไตยทางตรงไม่ใช่สิ่งที่เป็นไปไม่ได้เลยในโลกปัจจุบัน มีตัวอย่างที่แสดงให้เห็นการดำรงอยู่ เช่น ในอเมริกา ชุมชนเล็ก ๆ แถบนิวอิงแลนด์ประชาชนในชุมชนยังเข้ามาร่วมลงมติตัดสินใจในกิจการของชุมชนด้วยตนเองโดยตรง เป็นต้น (Jacobs, 1997, pp. 10-11) ซึ่งแน่นอนว่าในปัจจุบันประเด็นการดำรงอยู่ของประชาธิปไตยทางตรงยังเป็นที่ถกเถียงกันในหมู่นักวิชาการ

ข้อถกเถียงนี้ถูกสำคัญด้วยเหตุผลของการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการสื่อสารด้วย เนื่องจากปัจจุบัน

Side of Democracy: Explaining Ethnic Cleansing ที่ผู้เขียนพยายามหยิบยกขึ้นมาเป็นตัวอย่างจะสะท้อนให้เห็นถึงด้านมืดของประชาธิปไตยด้วยภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงซึ่งแตกต่างออกไปจากงานของรอสส์อย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังมีงานอีก 2 ชิ้นได้แก่งานของ พอล วิลกินสัน (Paul Wilkinson) เรื่อง *Terrorism versus Democracy: The Liberal State Response* ที่สนับสนุนแนวคิดของรอสส์ และ *Democracy is Dangerous: Resisting the Tyranny of the Majority* ของ จอห์น เอช. แซฟฟอร์ด (John H. Safford) ที่มีสนับสนุนงานของมานน์ แน่นนอนว่ามีงานอีกเป็นจำนวนมากที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงด้านสว่างและด้านมืดนี้ อย่างไรก็ตามทั้งหมดยุ่เขียนพยายามเลือกจากงานที่นักวิชาการสายรัฐศาสตร์มักแนะนำให้นักศึกษาอ่านเป็นสำคัญและอีกทางหนึ่งการพิจารณาเลือกหนังสือทั้งหมดนี้ได้รับการพิจารณาจากอัครวิสัยของผู้เขียนร่วมด้วย

ประชาชนสามารถเข้าถึงสื่อเหล่านี้ เช่น โทรศัพท์ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น สื่อกลางเหล่านี้สามารถทำให้คนจำนวนมากในสังคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่นี้ตัดสินใจเรื่องหนึ่งๆ ได้ด้วยตนเองโดยตรงตามหลักประชาธิปไตยทางตรง เช่น ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในรายการโทรทัศน์เพื่อแสดงความคิดเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อเรื่องใด (Jacobs, 1997, p. 11) ซึ่งวิธีการนี้ปัจจุบันได้ขยายไปสู่พื้นที่โซเชียลมีเดียทั้งหลายไม่ว่าจะเป็น Facebook, Twitter เป็นต้น จนในที่สุดแล้วปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าทั้งประชาธิปไตยทางตรงและประชาธิปไตยแบบตัวแทนยังคงมีชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบัน

ในแง่ของแนวคิดและทฤษฎีประชาธิปไตยได้รับการกล่าวถึงมากมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ที่ว่า “ระบอบประชาธิปไตยแบบเสรีเป็นจุดสิ้นสุดของพัฒนาการทางความคิดของมวลมนุษยชาติ” และ “เป็นแบบแผนทางการปกครองสุดท้ายของมวลมนุษยชาติ” งานเขียนอันลือลั่นของ ฟรานซิส ฟูกูยาม่า เรื่อง the End of History เปิดฉากได้อย่างกล้าใจด้วยวลีที่กล่าวไปแล้วข้างต้น ฟูกูยาม่าพยายามชี้ให้เห็นว่า ระบอบการปกครองก่อนหน้านี้มีข้อบกพร่องที่ร้ายแรงและปราศจากซึ่งเหตุผลจนทำให้นำไปสู่การล่มสลายในที่สุดซึ่งผิดกับระบอบประชาธิปไตยแบบเสรี (Fukuyama, 2002, p. xi) แน่ใจว่าคำถามต่อมาคือ ระบอบประชาธิปไตยแบบเสรีมันต่างจากระบอบอื่นอย่างไรในทัศนะของฟูกูยาม่า

ฟูกูยาม่าพยายามอธิบายถึงที่มาของคำว่า The End of History ว่า ประวัติศาสตร์ของมวลมนุษย์มักดำรงท่ามกลาง “ความแตกต่าง” (contradiction) เมื่อเป็นเช่นนั้นมนุษย์จึงแสวงหาซึ่ง “การยอมรับซึ่งกันและกัน” (mutual recognition) เฉกเช่นเดียวกับที่ปรากฏให้เห็นระหว่างความสัมพันธ์ขุนนางและทาสในอดีตจะถูกแทนที่ด้วยการยอมรับซึ่งกันและกัน ดังนั้น เมื่อเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน ความขัดแย้ง (conflicts) หรือการต่อสู้ทำลายกัน (struggle) ก็ไม่สามารถดำรงอยู่ได้อีกต่อไป ทั้งสองฝ่ายก็ไม่จำเป็นอีกเลยที่จะต้องมีซึ่งนายพล (general) หรือรัฐบุรุษ (statesman) ใดที่คอยแทรกแซงแก้ไขปัญหาความขัดแย้งนี้ โลกใหม่นี้เหลือแต่เพียงโลกแห่งกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ปกป้องทุกคนด้วยกฎหมายที่ยึดหลักการสำคัญคือเสรีภาพของบุคคล ซึ่งรัฐเช่นนี้ได้รับการขนานนามว่า “Universal Homogenous State” หรือนัยของระบอบดังกล่าวก็คือการเป็นรัฐที่ทุกคนรวมใจกันเป็นหนึ่งเดียว หรืออันที่จริงฟูกูยาม่ากำลังกล่าวถึง “ระบอบประชาธิปไตยแบบเสรี” นั่นเอง (Fukuyama, 1989, p. 3; Oner, 2003, p. 96)

ระบอบประชาธิปไตยแบบเสรีสถาปนาตนเองขึ้นมาได้อย่างไร ฟูกูยาม่าอธิบายว่า ในครึ่งหลังของศตวรรษที่ 20 เราจะเห็นถึงความอ่อนแอของระบอบการปกครองดังเช่นเผด็จการและคอมมิวนิสต์โดยแสดงให้เห็นในกรณีสถานการณ์ทางการเมืองไล่ตั้งแต่ลาตินอเมริกาถึงยุโรปตะวันออก จากสหภาพโซเวียตถึงตะวันออกกลางและเอเชีย แม้ที่ทางของระบอบประชาธิปไตยแบบเสรีจะมีน้อยในช่วงเวลาดังกล่าวแต่ไม่น่าเชื่อว่าระบอบนี้ยังสามารถดำรงอยู่ได้และแผ่ขยายไปทั่วโลก ระบอบประชาธิปไตยแบบเสรีถูกเสนอภาพผ่านมุมมองทางเศรษฐกิจกล่าวคือ เศรษฐกิจแบบเสรีนิยมสะท้อนจากการขยายตัวอย่างรวดเร็วของ “ตลาดเสรี” (free market) ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้วและด้อยพัฒนา แน่ใจที่สุดว่าเศรษฐกิจแบบตลาดเสรีจะเกิดขึ้นไม่ได้เลยหากทุกคนไร้ซึ่ง “เสรีภาพทางการเมือง” (political freedom) เมื่อเป็นเช่นนั้นการขยายตัวอย่างรวดเร็วของตลาดเสรีจึงเป็นเสมือนการขยายตัวของเสรีภาพทางการเมืองในเวลาเดียวกัน (Fukuyama, 2002, pp. xiii-xiv)

ดังที่กล่าวไปย่อหน้าก่อนว่าเสียนนามสำหรับระบอบประชาธิปไตยแบบเสรีมีให้เห็นนั่นก็คือ ระบอบเผด็จการฟาสซิสต์ และ ระบอบคอมมิวนิสต์ แต่อย่างไรแล้วเราจะเห็นว่าระบอบฟาสซิสต์ก็ล่มสลายหายไปหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 การล่มสลายนี้เป็นการล่มสลายทั้งสิ่งที่เป็นรูปธรรมที่เกิดขึ้นจริงและนามธรรมดังเช่นแนวคิด การล่มสลายนอกจากการไม่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางแล้วระบอบดังกล่าวยังไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาเรื่อง “ความแตกต่าง” เพราะผู้เห็นต่างถูกกระทำด้วยความรุนแรงหรือแม้แต่ถูกกำจัดอย่างสิ้นซาก พูกุยาม่ายังทิ้งท้ายไว้อย่างน่าสนใจถึงระเบิดที่ถล่มใส่เมืองฮิโรชิมาและนางาซากิเป็นเสมือนสิ่งที่ทำลายระบอบฟาสซิสต์อย่างสมบูรณ์แบบที่สุด (Fukuyama, 1989, pp. 7-8)

ส่วนระบอบคอมมิวนิสต์ถือว่าเป็นกระดุกขึ้นใหญ่ที่ทำทลายการคงอยู่ของระบอบประชาธิปไตยแบบเสรี ระบอบคอมมิวนิสต์มองว่าประชาธิปไตยแบบเสรีไม่สามารถแก้ปัญหาความแตกต่างทางชนชั้นระหว่างสองตัวละครสำคัญได้คือ นายทุนและแรงงาน ได้เลย อย่างไรก็ตาม พูกุยาม่าชี้ให้เห็นว่าปัญหาเรื่องชนชั้นถูกแก้ได้ด้วยระบอบประชาธิปไตยดังเช่นในอเมริกา โดยในอเมริกามีกฎหมายและกำหนดโครงสร้างทางสังคม (legal and social structure) เพื่อพยายามลดปัญหาความไม่เท่าเทียมทางเศรษฐกิจนี้ (Fukuyama, 1989, p. 8) กล่าวอีกแง่หนึ่ง ระบอบประชาธิปไตยดังเช่นในอเมริกาเป็นสิ่งที่ทำให้มองเห็นถึงการลดความแตกต่างระหว่างชนชั้น โดยการให้คุณค่าแก่ทาสเพื่อให้พวกเขาสามารถก้าวขึ้นมาเป็นนายทุนหรือเจ้านายได้ด้วยเช่นกัน และสร้างหลักการอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนทุกคน (the principle of popular sovereignty) และหลักนิติธรรม (the rule of law) เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างเท่าเทียม (Fukuyama, 2002, pp. xvii-xviii)

แม้ว่าในประเทศตะวันตกและอเมริกาต่างหันหน้าหาระบอบประชาธิปไตยแต่ในเวลาเดียวกันแถบโลกตะวันออกดูเหมือนว่าไม่ใช่เรื่องง่ายเอาเสียเลยที่ระบอบประชาธิปไตยจะลงหลักปักฐานได้ พูกุยาม่าอธิบายต่อถึงผลจากความพ่ายแพ้ของญี่ปุ่นทำให้มีความเปลี่ยนแปลงสำคัญเกิดขึ้นในโลกตะวันออก อเมริกาได้นำเข้าเศรษฐกิจแบบตลาดเสรีและระบอบประชาธิปไตยมาสู่ญี่ปุ่นในช่วงเวลาดังกล่าว เศรษฐกิจแบบตลาดเสรีของประเทศญี่ปุ่นที่ถูกสร้างโดยสหรัฐอเมริกา หลังจากญี่ปุ่นพ่ายแพ้สงครามระบอบประชาธิปไตยแบบเสรีที่แฝงไปด้วยเศรษฐกิจแบบทุนนิยมตะวันตกและเสรีภาพทางการเมืองถูกบังคับใช้ในประเทศญี่ปุ่นแทนที่ระบอบจักรวรรดิ หลังจากนั้นญี่ปุ่นก็พัฒนาตนเองอย่างก้าวกระโดดผ่านการผลิตสินค้าแบรนด์ดังระดับโลกอย่าง Sony, Hitachi หรือ JVC ญี่ปุ่นในช่วงเวลาดังกล่าวจึงเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงการขยายตัวอย่างรวดเร็วของตลาดเสรีเพราะพวกเขาหาได้ขยายธุรกิจญี่ปุ่นเท่านั้นหากแต่ขยายไปทั่วเอเชีย เศรษฐกิจแบบทุนนิยมนี้ก็เลียนแบบเอาเสรีภาพทางการเมืองไปในเอเชียด้วยในเวลาเดียวกัน (Fukuyama, 1989, pp. 8-9)

เมื่อมาถึงตรงนี้เราจะเห็นว่า พูกุยาม่าพยายามแสดงให้เห็นถึงความเป็นจริงที่ระบอบอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบอบเผด็จการและคอมมิวนิสต์ได้หมดความสำคัญลงทีละน้อย ระบอบเผด็จการฟาสซิสต์ล่มสลายไม่เหลือซากหลังการทิ้งระเบิดในญี่ปุ่น ระบอบคอมมิวนิสต์พ่ายแพ้เพราะระบอบประชาธิปไตยสามารถใช้กฎหมายและกำหนดโครงสร้างทางสังคมใหม่เพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างนายทุนและแรงงานได้ นอกจากนั้น ระบอบประชาธิปไตยยังพัฒนาแนวคิดสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ “การยอมรับซึ่งกันและกัน” (mutual recognition) เพื่อทำลายปัญหาของมวลมนุษยชนที่มักดำรงท่ามกลาง “ความแตกต่าง” (contradiction) ระหว่างกัน

ขยายความว่าด้วย “การยอมรับซึ่งกันและกัน” พูเกยาม่าอธิบายเพิ่มเติมจากบทความในปี ค.ศ. 1989 กล่าวคือ พูเกยาม่าอ้างถึงคำกล่าวของเฮเกลที่ว่า มนุษย์มีความต่างจากสัตว์อื่น ๆ เพราะมนุษย์มีความปรารถนาสิ่งหนึ่งจากผู้อื่นเสมอซึ่งสิ่งนั้นก็คือ “มนุษย์ต้องการการได้รับการยอมรับจากผู้อื่น” การยอมรับที่ว่าขยายความอีกก็คือการยอมรับการดำรงอยู่บนโลกใบนี้อย่างมีคุณค่า (worth) และมีเกียรติ (dignity) ความต้องการนี้จึงเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้มวลมนุษยชาติลุกขึ้นต่อสู้หลังเลือดเพื่อให้ได้มาซึ่งเกียรติยศที่แท้จริง (pure prestige) ซึ่งแสงสว่างที่ปลายอุโมงค์หากอุปมาอุปไมยแล้วเฮเกลเห็นว่าเปรียบเสมือนการได้มาซึ่งเสรีภาพของมนุษย์ (human freedom) (Fukuyama, 2002, p. xvi) ดังที่กล่าวไปทั้งหมด ทั้งเรื่องตลาดเสรี เสรีภาพทางการเมือง ความแตกต่างที่ถูกแก้โดยการยอมรับซึ่งกันและกันผ่านหลักการอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนทุกและหลักนิติธรรม สิ่งเหล่านี้คือใจกลางสำคัญที่พูเกยาม่าใช้เป็นเหตุผลในการอธิบายว่าทำไมระบอบประชาธิปไตยแบบเสรีถึงเป็นจุดสิ้นสุดสุดของพัฒนาการทางความคิดของมวลมนุษยชาติ และ ทำไมระบอบประชาธิปไตยแบบเสรีถึงเป็นแบบแผนทางการปกครองสุดท้ายของมวลมนุษยชาติ

ความสวยงามของประชาธิปไตยตามความคิดของ ฟรานซิส พูเกยาม่า เป็นการพยายามชี้ให้เห็นถึงระบอบที่สามารถแก้ปัญหาที่มีมานานในสังคมและระบอบอื่น ๆ ที่ผ่านมาไม่สามารถจัดการกับปัญหาเหล่านั้นได้ แต่หากศึกษาของ โรเบิร์ต เอ. ดาห์ล และ เอ็ดเวิร์ด อาร์. ทัทพ์ เรื่อง *Size and Democracy* จะอธิบายถึงความสวยงามของระบอบประชาธิปไตยแบบที่ต่างออกไปกล่าวคือ ด้วยความจำเป็นที่โลกมีประชากรมากขึ้นประชาธิปไตยแบบตัวแทน (representative democracy) ผ่านการเลือกตั้งในปัจจุบันจึงเป็นนวัตกรรมที่สำคัญที่แก้ปัญหาความแตกต่างหลากหลายทางความต้องการของมนุษย์ได้ ดาห์ลและทัทพ์พยายามเสนอถึงปัญหาของโลกปัจจุบันที่มีการเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างต่อเนื่องส่งผลทำให้เมืองขยายตัว ในบางเมืองของประเทศใหญ่มียุทธศาสตร์มากกว่าประเทศเล็กหนึ่ๆ เสียอีก การขยายตัวของเมืองอาจสร้างผลกระทบต่อความเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง ประชาชนไม่มีความสัมพันธ์กันมากพอ (Dahl and Tufte, 1973, p. 3) เหตุผลนี้จึงสำคัญที่จะหาระบบการปกครองที่สามารถทำงานได้ในภาวะที่เมืองขนาดใหญ่โตแบบปัจจุบันที่จะต้องแก้ปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ของประชากรในชุมชนที่เปลี่ยนไป

ในโลกโบราณดูเหมือนว่าประชาธิปไตยทางตรง (direct democracy) จะเป็นสิ่งที่เหมาะสม ยุคกรีกโบราณมองว่าเมืองที่ดีคือเมืองที่มีพื้นที่ขนาดเล็กและประชากรที่น้อย เพลโต (Plato) เป็นผู้หนึ่งที่เห็นว่าขนาดของเมืองและประชากรที่ไม่ใหญ่มากจะทำให้ทุกคนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันได้ดี ความคิดของเพลโตไปไกลถึงขนาดคำนวณจำนวนครวเรือนของครวเรือนที่เหมาะสมสำหรับการบริหารบ้านเมืองในช่วงเวลาดังกล่าว หรือ อริสโตเติล (Aristotle) ที่กล่าวอย่างกว้างๆ ถึงขนาดของประชากรที่เหมาะสมควรมีขนาดที่สามารถเข้าไปประชุมในสภาได้โดยสามารถได้ยินเสียงของผู้อภิปรายได้อย่างชัดเจน เมื่อเป็นเช่นนั้นประชาธิปไตยทางตรงในยุคดังกล่าวจึงผูกอยู่กับขนาดพื้นที่ที่เล็กและจำนวนประชากรไม่มาก (Dahl & Tufte, 1973, pp. 4-5)

ประชาธิปไตยทางตรงข้างต้นได้รับการยอมรับในบริบทที่เมืองมีขนาดเล็กและประชากรมีจำนวนน้อย แต่เมื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 18 ด้วยบริบททางสังคมที่เปลี่ยนไป ขนาดของเมืองใหญ่โตขึ้น ประชากรจำนวนมากขึ้นทำให้นักคิดอย่าง ฌอง ฌาคส์ รูสโซ (Jean Jacques Rousseau) ปฏิเสธถึงความเป็นไปได้ของการดำรงอยู่ของ

ประชาธิปไตยทางตรงดังในยุคยุคกรีกโบราณเพราะเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากรและพื้นที่ตั้งที่กล่าวไปข้างต้น ส่วนนักคิดอย่าง มองเตสกีเออ (Charles de Secondat Baron de Montesquieu) มองว่า “หากรัฐของคุณเล็กมันจะถูกทำลายโดยศัตรูภายนอก แต่หากรัฐของคุณมีขนาดใหญ่มันจะถูกทำลายโดยความชั่วร้ายภายในรัฐเอง” (Dahl & Tufte, 1973, pp. 6-8)

ความลึกลับทางความคิดเรื่องรัฐขนาดเล็กหรือใหญ่ก็ระบอบการปกครองดังที่มองเตสกีเออกล่าวข้างต้นถูกทำให้คลี่คลายโดยการมีซึ่งแนวคิด “รัฐชาติ” (nation-state) ความคิดเรื่องประชาธิปไตยได้ขยายพื้นที่ไปสู่คำว่ารัฐชาติโดยนัยสำคัญคือ การเปลี่ยนความภักดีของประชาชนจากที่ภักดีต่อชุมชนขนาดเล็กดังเช่นในอดีตมาสู่รัฐชาติขนาดใหญ่ดังเช่นปัจจุบัน ดาห์ลและทัฟฟ์อธิบายว่า ชุมชนขนาดเล็กจะต้องถูกผนวกและเข้าไปอยู่ภายใต้รัฐชาติ [หรือปัจจุบันจะบอกเป็นนัยถึงถูกผนวกและเข้าไปอยู่ภายใต้ประเทศก็ได้: ผู้เขียน] ความภาคภูมิใจ ความภักดี ความรักซึ่งผืนแผ่นดินเปลี่ยนไปอยู่ภายใต้รัฐชาติทั้งหมด และที่สำคัญจากประสบการณ์ของอังกฤษและสหรัฐอเมริกา การเลือกตั้ง (election) ผู้แทนสมาชิกสภานิติบัญญัติก็เข้ามาแก้ปัญหาเรื่องจำนวนของประชากร ประชาธิปไตยทางตรงที่เน้นไปที่การมีส่วนร่วมโดยตรงของคนจำนวนน้อยถูกท้าทายและแทนที่ด้วยการเลือกตั้งที่เน้นไปที่การมีส่วนร่วมโดยตรงของคนจำนวนมากได้ และที่สำคัญการที่ชุมชนขนาดเล็กเข้ามาอยู่ภายใต้รัฐชาติขนาดใหญ่ก็เป็นเครื่องการันตีถึงความปลอดภัยมั่นคงของชุมชนขนาดเล็กนั้น ๆ ที่จะได้รับปกป้องจากศัตรูภายนอก (Dahl & Tufte, 1973, pp. 8-9, 13-15) ดาห์ลและทัฟฟ์เสริมถึงเรื่องความขัดแย้งภายในที่มักจะเกิดกับรัฐที่มีขนาดใหญ่กว่า ความขัดแย้งรุนแรงภายในรัฐที่เกิดขึ้นไม่มีส่วนใดที่สัมพันธ์กับขนาด รัฐหรือประเทศขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่มีโอกาสเหมือนกันที่จะเกิดความขัดแย้งภายในนี้ การที่จะมีซึ่งความขัดแย้งภายในขึ้นอยู่กับบริบทในช่วงเวลานั้น ๆ มากกว่าการเอาขนาดมาเป็นตัวชี้วัด (Dahl & Tufte, 1973, pp. 112-113)

การฉายภาพให้เห็นถึงความสวยงามของระบอบประชาธิปไตยยังมีให้เห็นผ่านงานวิชาการอีกเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม บทความนี้ต้องการชี้ให้เห็นถึงความท้าทายที่มีต่อระบอบประชาธิปไตยหรือที่ในบทความนี้เรียกว่าด้านมืดของระบอบประชาธิปไตยเป็นสำคัญ เมื่อเป็นเช่นนั้นประเด็นเรื่องความสวยงามและคุณค่าอาจจะนำเสนอมุมมองเพียงเท่าที่กล่าวไป และหลังจากนี้จะหันไปเน้นการแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่กำลังกร่อนเซาะคุณค่าของระบอบประชาธิปไตย แน่แน่นอนว่าผู้เขียนมิได้มีเจตนาลดทอนคุณค่าของประชาธิปไตยแต่อย่างใด หากแต่ต้องการจะชี้ให้เห็นถึงปัญหาบางประการในทางวิชาการที่ตั้งคำถามต่อประชาธิปไตยในปัจจุบัน และเพื่อใช้เป็นข้อมูล หรือแนวทางในการกำจัดข้ออ่อนที่มีต่อระบอบประชาธิปไตยในอนาคต

ความท้าทายของประชาธิปไตยในโลกปัจจุบัน

ผู้เขียนอยากเริ่มต้นด้วยงานที่เป็นแรงบันดาลใจแรกๆ ที่ก่อให้เกิดบทความนี้นั่นก็คืองานของ ไมเคิลมานน์ เรื่อง *The Dark Side of Democracy: Explaining Ethnic Cleansing* ซึ่งแน่นอนว่าก็เป็นที่มาของข้อบทความนี้เช่นกัน มานน์เริ่มต้นโดยการกล่าวพรรณนาถึงเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นที่หมู่บ้านเล็ก ๆ ในโคโซโวของสตรีชื่อ บาติซา ฮอจา (Batisha Hoxha) (Mann, 2005, p. 1)

- บาติซา ฮอจา “ทหารเซอร์เบียตีสามีน้อยอย่างแรงจนไปกองที่พื้น”
ทหารรุมกระที่บซ้ำ เรียกร้องเงินและถามหาลูก ๆ ของเธอ
- บาติซา ฮอจา “พวกเขายังสามีน้อย 3 นัดที่หน้าอก”
คล้อยตามกันมาบ้านของเธอถูกเผาไปพร้อมกับร่างของสามีน้อย
เธอเหมือนหมดสิ้นแล้วทุกอย่าง เดินอยู่ท่ามกลางสายฝนบน
ถนน ไร่ซึ่งบ้านช่อง สามีน้อยหรืออื่นใด มีเพียงแต่เสื้อผ้าที่เธอใส่มา
เท่านั้น หลังจากนั้นก็มีรถบรรทุกผ่านมาและนำตัวเธอไป ท้ายที่สุด
ลูกสาวของเธอพบเธออีกครั้งในค่ายผู้อพยพที่ตอนเหนือของ
แอลเบเนีย
- บาติซา ฮอจา “ไม่มีใครเข้าใจสิ่งที่พวกเราเห็นและสิ่งที่พวกเราเผชิญ มีเพียงพระเจ้าเท่านั้นที่รู้”
เธอมองรูปถ่ายแล้วบอกกับตัวเอง

ไมเคิล มานน์ พยายามชี้ให้เห็นภาพความรุนแรงอันเกิดจากปัญหา “การกำจัดชาติพันธุ์” (ethnic cleansing) ดังตัวอย่างที่เกิดกับฮอจาในโคโซโว ประเด็นนี้สัมพันธ์ต่อประชาธิปไตยอย่างไรคงเป็นคำถามที่สำคัญ โดยมานน์อธิบายว่า ปัญหาเกิดขึ้นเมื่อโลกสมัยใหม่นี้ประชาธิปไตยไปผูกติดกับคำว่า “รัฐชาติ” (nation-state) โดยรัฐชาติผูกติดอย่างแน่นแฟ้นกับคำว่าวัฒนธรรมร่วมกัน (common culture) ซึ่งชาติของเราจะไม่เหมือนชาติอื่นใดในโลก หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งพวกเรามี “ความเป็นหนึ่งเดียวกัน” (unity) เมื่อความเป็นหนึ่งเดียวกันปกคลุมสังคมทำให้ท้ายที่สุดแล้วความแตกต่างหลากหลายที่มีในสังคมจะถูกกดไว้เหลือไว้แต่เพียงความเป็นหนึ่งเดียวกันเท่านั้น เมื่อเป็นเช่นนั้นหากในรัฐนั้น ๆ มีกลุ่มคนหม่มากชาติพันธุ์หนึ่งสถาปนาอำนาจในพื้นที่ คำถามที่ตามมาคือ ชาติพันธุ์กลุ่มน้อยอื่นจะอยู่อย่างไร? ท้ายที่สุดแล้วกลุ่มคนหม่มากชาติพันธุ์หนึ่งก็จะกลายเป็นทรราชย์ผู้กดขี่ชาติพันธุ์กลุ่มน้อยเสียเองแม้ว่าจะดำรงตนเองอยู่ในระบอบประชาธิปไตยก็ตาม (Mann, 2005, p. 3)

คำอธิบายนี้ดูเหมือนจะสะท้อนถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโคโซโวได้เป็นอย่างดี ชาวเซอร์เบียได้ดำเนินการกำจัดชาติพันธุ์ชาวแอลเบเนียอย่างเต็มกำลัง เพื่อให้ท้ายที่สุดแล้วดินแดนนั้นจะเป็นดินแดนที่เต็มไปด้วยชาติพันธุ์หนึ่งสถาปนาอำนาจแต่เพียงผู้เดียว ซึ่งจุดนี้คือจุดสำคัญที่มานน์พยายามชี้ให้เห็นว่าเป็นด้านมืดของประชาธิปไตยอย่างหนึ่ง ประชาธิปไตยบางครั้งก็เป็นไปได้ว่าคนส่วนมากจะกระทำการกดขี่อย่างป่าเถื่อน (tyrannize) ต่อคนส่วนน้อย (Mann, 2005, p. 2) มานน์มองว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดด้านมืดของประชาธิปไตยยังมีได้อีกหลากหลาย อาทิเช่น ในโลกปัจจุบันพื้นที่ที่อันตรายที่สุดคือ พื้นที่ที่กลุ่มชาติพันธุ์ สองกลุ่มพยายามสถาปนาอำนาจของกลุ่มตนเองในดินแดนเดียวกัน แต่ละกลุ่มพร้อมที่จะเผชิญหน้ากันมากกว่าการยอมจำนนโดยเฉพาอย่างยิ่งฝ่ายที่มีอำนาจพลังกำลังน้อยกว่า ไม่ต้องกล่าวถึงฝ่ายที่มีอำนาจพลังกำลังมากกว่าที่พวกเขาพร้อมที่จะทำลายล้างอยู่แล้วหากคนกลุ่มแรกไม่ยอม ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดกรณีกลุ่มชาติพันธุ์

สองกลุ่มพยายามสถาปนาอำนาจ เช่น รวันดาเกิดกรณีการกำจัดชาติพันธุ์ระหว่างชาวฮูตูลูกับทุตซีที่มีผู้เสียชีวิตกว่า 8 แสนคนในเวลาเพียง 100 วันเท่านั้น เป็นต้น (Mann, 2005, pp. 6-7) นอกจากนั้น มานน์ยกกรณีศึกษาหลากหลายเพื่อแสดงให้เห็นถึงปัญหาโดยในที่นี้ผู้เขียนขอหยิบยกกรณีของรวันดาที่แสดงถึง "การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์" (genocide) ที่บ่งบอกถึงการทำลายชาติพันธุ์อื่น ๆ ให้สูญสิ้นไป อย่างไรก็ตาม การกำจัดชาติพันธุ์หรือการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ไม่ใช่สาระที่จะต้องมาอธิบายนิยามความแตกต่างที่พละมั่วนี้ หากแต่ให้เข้าใจว่าทั้งสองกรณีเป็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากการที่กลุ่มชาติพันธุ์สองกลุ่มมีความขัดแย้งและนำไปสู่ความรุนแรง

กรณีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดา มานน์เริ่มต้นด้วยตัวเลขที่น่าตกใจถึงชาวทุตซีที่ถูกฆาตกรรมโดยกองกำลังและประชาชนชาวฮูตูลูผู้ถูกกดขี่ โดยในช่วงปี ค.ศ. 1994 ทุก ๆ ชั่วโมงจะมีชาวทุตซีเสียชีวิตประมาณ 300 คน ซึ่งถือได้ว่าเป็นตัวเลขการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในโลก เมื่อเป็นเช่นนั้นสิ่งที่ตามมาคือผู้คนที่ต้องอพยพหนีความรุนแรงไปยังค่ายผู้ลี้ภัยที่อยู่แถบตะเข็บชายแดน โดยในปี ค.ศ. 1996 คาดว่ามีผู้อพยพชาวรวันดากว่า 2 ล้านคน มีหน้าซ้ำพวกเขาจะต้องเผชิญกับกองกำลังไม่ทราบฝ่ายแบบสงครามกองโจรโจมตีและสร้างความเจ็บปวดอย่างแสนสาหัสขณะอยู่ในค่ายผู้ลี้ภัยอีกด้วย

มาถึงปี ค.ศ. 2003 ชาวทุตซีกลับเข้าสู่อำนาจทางการเมืองอีกครั้งจากการเลือกตั้งที่พรรคการเมืองฝ่ายฮูตูลูจำนวนมากถูกเพิกถอนสิทธิ์ลงเลือกตั้ง ทำให้ท้ายที่สุดพรรคการเมืองของทุตซีสามารถควบคุมอำนาจทางการเมืองได้อีกครั้ง ส่วนชาวฮูตูลูก็กัดกันออกจากกรเข้าสู่อำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจ และผลักให้พวกเขาจมอยู่กับภาคราชการอันห่างไกลและยากจน ในที่สุดจน ณ บัดนี้ทั้งสองฝ่ายยังคงพยายามอ้างความชอบธรรมในการถือครองอำนาจผ่านสโลแกนของตนเอง ชาวทุตซี "We have our back to the wall, unless we maintain absolute control they will finish us next time" ส่วนชาวฮูตูลูใช้สโลแกนว่า "We only have to wait, numbers will play in our favour" จะเห็นว่าสโลแกนของพวกเขาแฝงเร้นไปด้วยความขัดแย้งเคียดแค้นที่น่าสะพรึงกลัว ชาวฮูตูลูมองตนเองว่าถูกกดขี่ให้เป็นเสมือนชนชั้นต่ำในสังคม ส่วนชาวทุตซีพยายามปกป้องความเป็นชนชั้นปกครองและก้าวหน้าจากการถูกคุกคามโดยชาวฮูตูลู มานน์กล่าวถึงท้ายว่าสถานการณ์เช่นนี้เสมือนทั้งสองฝ่ายพยายามสถาปนาอำนาจชาติพันธุ์ของตนเองภายในเขตแดนเดียวกันซึ่งนี้ถือว่าเป็นด้านมืดของประชาธิปไตยในสายตาของเขา และน่าสนใจว่าจนถึงวันนี้ชาวทุตซีผู้ถืออำนาจทางการเมืองต้องการอยู่ในอำนาจ พวกเขาจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องการกำจัดผู้นำทางการเมืองของฝ่ายฮูตูลูให้มากที่สุด ในส่วยชาวฮูตูลูก็ต้องการทำลายล้างชาวทุตซีในเวลาเดียวกัน (Mann, 2005, pp. 430-432)

หรือหากจะมีอีกสักตัวอย่างที่ใกล้ตัวเราก็คือ มานน์ยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอินโดนีเซียในกรณีของติมอร์ตะวันออก หรือ ติมอร์-เลสเต (Timor-Leste) กรณีศึกษานี้ชี้ให้เห็นการพยายามแสดงให้เห็นถึงความอิสระของตนภายใต้ความแตกต่างที่ตนมี กล่าวคือ อินโดนีเซียสัมพันธ์ตนเองเองกับศาสนาอิสลามและจักรวรรดิดัตช์ (Dutch Empire) ส่วนติมอร์ตะวันออกสัมพันธ์ตนเองเองกับคริสต์และจักรวรรดิโปรตุเกส (Portuguese Empire) และชาวติมอร์ตะวันออกยังพยายามอธิบายว่า น้อยมากที่ประชาชนชาวติมอร์ตะวันออกที่สามารถพูดภาษาอินโดนีเซียได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ความขัดแย้งจึงเกิดขึ้น

ชาวติมอร์ตะวันออกมองว่าการพยายามเข้ามามีอำนาจในพื้นที่ของอินโดนีเซียเป็นเสมือนการพยายามเข้ามาลบล้างมรดกของจักรวรรดิโปรตุเกส และผนวกพวกเขาให้เป็นอินโดนีเซียจนท้ายที่สุดความขัดแย้งนำมา

สู่การล้มตายของชาวติมอร์ตะวันออกกว่า 170,000 คน หรือจำนวนกว่าร้อยละ 25 ของประชากรทั้งหมดที่มี และในเวลาเดียวกันก็มีสงครามภายในของชาวติมอร์ตะวันออกเองอีกด้วยกล่าวคือ คนกลุ่มน้อยในติมอร์ตะวันออกสนับสนุนการอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลอินโดนีเซีย เมื่อเป็นเช่นนั้นทำให้คนกลุ่มน้อยถูกกดขี่จนนำไปสู่การอพยพตนเองออกจากประเทศแม่มาสู่อินโดนีเซีย จนมาถึงปี ค.ศ. 1999 สถานการณ์ตึงเครียดได้เกิดขึ้นอีกครั้งจากการที่ประชาคมโลกกดดันให้มีการทำประชามติว่าติมอร์ตะวันออกควรจะแยกตนออกจากอินโดนีเซียหรือไม่ แน่นอนว่าชาวอินโดนีเซียสนับสนุนการคงอยู่ของติมอร์ตะวันออกในฐานะเมืองหนึ่งของรัฐ อย่างไรก็ตามผลประชามติกลับเป็นไปในทิศทางตรงกันข้ามเมื่อชาวติมอร์ตะวันออกสนับสนุนการแยกตัวเป็นอิสระ (Mann, 2005, pp. 492-493) จนนำไปสู่การมีซึ่งประเทศติมอร์-เลสเตในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม ไมเคิล มานน์ อธิบายว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอินโดนีเซียมีทั้งความเหมือนและความต่างจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในรวันดากล่าวคือ เหตุการณ์ในรวันดาเกิดขึ้นด้วยเงื่อนไขที่ทั้งสองฝ่ายพยายามสถาปนาอำนาจอธิปไตยของตนเองภายในเขตแดนเดียวกันและนำมาซึ่งการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่น่าสะพรึงในท้ายที่สุด หากแต่ในอินโดนีเซียแน่นอนว่าชาวติมอร์ตะวันออกและอินโดนีเซียพยายามสถาปนาอำนาจอธิปไตยของตนเองภายในเขตแดนเดียวกัน แต่ผลที่เกิดขึ้นไม่ถึงขั้นเกิดการการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ แต่มานน์ก็พยายามชี้ให้เห็นทั้งสองเหตุการณ์สะท้อนให้เห็นถึงข้อบกพร่องและความเบี่ยงเบนจากหลักประชาธิปไตย การเคารพและการยอมรับซึ่งกันและกันระหว่างเสียงส่วนน้อยและเสียงส่วนมากยังคงมีปัญหา และทั้งหมดถูกแทนที่ด้วยการกดขี่และความรุนแรงดังที่แสดงให้เห็นในกรณีศึกษาทั้งสองที่ยกมาข้างต้น

งานอีกชิ้นที่ผู้เขียนได้รับอิทธิพลจนนำมาสู่บทความนี้คืองานของ ดาเนียล รอสส์ เรื่อง *Violent Democracy* โดยงานชิ้นนี้กล่าวถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับกรอบคิดเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยภายหลังการเกิดเหตุการณ์ 9/11 ข้อสรุปที่สำคัญของรอสส์ปรากฏอยู่ที่บทที่ 6 Enemy Combatants หัวข้อ Afghanistan โดยเขาพยายามอธิบายว่า เป็นที่เข้าใจได้ไม่ยากนักถึงเหตุผลการทำสงครามของอเมริกาที่มีต่อกลุ่มตาลีบันในอัฟกานิสถาน ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในทางการเมืองเป็นสิ่งที่ไม่สามารถที่จะปฏิเสธมันได้ ชีปนาวุธที่เคยใช้ในการสงครามทั้งที่อิรักและยูโกสลาเวียมีให้เห็นอย่างมากมาอีกครั้งในอัฟกานิสถานเช่นกัน ทั้งหมดนี้จึงเหมือนภาพแทนของสงครามที่แท้จริงซึ่งเป็นสิ่งที่ปรารถนาโดยประชาชนชาวอเมริกา ไม่มีประธานาธิบดีคนไหนจะปฏิเสธซึ่งเจตจำนงนี้เพราะนี่คือ “ความปรารถนาของประชาชน” ในขณะนั้น ในขณะที่ จอร์จ ดับเบิลยู. บุช (George W. Bush) เองก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงสงครามนี้ได้เช่นกัน การหลีกเลี่ยงมิได้เช่นนี้รอสส์ให้เหตุผลว่า สงครามนี้เป็นสิ่งที่ประชาธิปไตยต้องการเพราะเจตจำนงของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยอเมริกาต้องการเช่นนั้น และกระบวนการทางการเมืองก็สนับสนุนเจตจำนงนี้อย่างเต็มที่ จนนำมาซึ่งผลสุดท้ายที่ประชาชนชาวอเมริกาต้องการตอบโต้การย่ำแย่ที่ร้ายกาจของเหล่าผู้ก่อการร้ายด้วยความรุนแรงหรือสงคราม ในสายตาของคนอเมริกานั้น กลุ่มตาลีบันเปรียบเสมือนกับปีศาจร้ายและเป็นศัตรูที่ร้ายกาจของประชาธิปไตยและเสรีภาพของคนอเมริกา (Ross, 2004, pp. 128-130)

การพรรณนาข้างต้นให้ภาพที่แสดงให้เห็นถึงด้านมืดประชาธิปไตยตามทฤษฎีของ ดาเนียล รอสส์ ข้อความข้างต้นผู้เขียนกำลังจะสื่อว่า โดยปกติแล้วประชาธิปไตยสัมพันธ์ต่อความสงบสุข (peace) หรือความ

ไม่รุนแรง (non-violence) อย่างเข้มแข็ง เจตจำนงของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยควรจะผูกติดกับการกระทำที่ไม่รุนแรงทั้งปวง อย่างไรก็ตามหลังจากเหตุการณ์ 9/11 เรากลับพบว่า เจตจำนงของประชาชนทั้งในอเมริกาและอื่น ๆ อีกจำนวนมากทั่วโลกแปรเปลี่ยนไปภักดีกับความรุนแรงโดยเฉพาะอย่างยิ่งความรุนแรงจากการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้าย ประชาธิปไตยถูกตั้งคำถามอย่างหนักถึงความเป็ยเบนนี้เพราะนี่คือหนามที่ทิ่มแทงตัวของประชาธิปไตยที่ทำให้คุณค่าลดน้อยถอยลง และอาจนำไปสู่การพยายามอ้างความชอบธรรมของระบอบการปกครองอื่น ๆ ที่แทนที่ระบอบประชาธิปไตยในท้ายที่สุด

รอสส์ให้เหตุผลต่อไปว่าในศตวรรษที่ 20 ไปถึงศตวรรษที่ 21 ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากประชาธิปไตยจะเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ “ผู้คนจำนวนมากถูกสังหารในนามเจตจำนงของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย” อย่างไรก็ตาม รอสส์พยายามอธิบายความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้โดยชี้ให้เห็นว่า แม้ว่าระบอบประชาธิปไตยปัจจุบันหันหน้าเข้าหาความรุนแรงในการทำสงครามซึ่งต่างจากประชาธิปไตยตามแนวทางในอดีตที่ผ่านมา แต่สิ่งที่เกิดขึ้นมิใช่หัวใจที่แท้จริงของระบอบประชาธิปไตยปัจจุบันแต่เป็นแค่ช่วงเวลาที่ระบอบประชาธิปไตยปัจจุบันเบี่ยงเบนไปจากปกติหรือความวิปลาส (aberration) เป็นการชั่วคราวเท่านั้น หากใช้สาระที่แท้จริงหรือเป็นหัวใจของระบอบประชาธิปไตยปัจจุบันไม่ (Ross, 2004, p. 9)

ไม่เพียงแต่รอสส์กล่าวถึงเจตจำนงประชาชนที่เบี่ยงเบนแปรเปลี่ยนไป แต่สำหรับกฎหมายก็เปลี่ยนแปลงคุณค่าที่ยึดถือไปเช่นกัน ปกติแล้วกฎหมายสัมพันธ์โดยตรงต่อเรื่องอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน ประเด็นเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นสิ่งที่ได้รับการพิจารณาเป็นลำดับต้น อย่างไรก็ตามเมื่อเกิดเหตุการณ์ 9/11 ความสัมพันธ์แบบเดิมก็แปรเปลี่ยนไป กฎหมายกลับกลายมาเป็นอาวุธที่สำคัญในการสนับสนุนให้เกิดการตอบโต้และไล่ล่าศัตรูผู้คุกคามทำลายประชาธิปไตย ผู้มีส่วนในการร่างกฎหมายทั้งหมดเมื่อทราบถึงสถานการณ์ที่มีผู้รุกรานพวกเขาไม่มีทางเลือกและเลือกที่จะผ่านกฎหมายเพื่อพิทักษ์ไว้ซึ่งประชาธิปไตยของรัฐ วีรบุรุษในสถานการณ์เช่นนี้รอสส์มองว่าคงหนีไม่พ้น “กองกำลังทหาร” และ “อาวุธที่ทันสมัย” ที่มีส่วนสำคัญในการปกป้องประชาชนชาวอเมริกาจากศัตรู (Ross, 2004, pp. 12-13)

การทำความเข้าใจกับแนวคิดของ ดาเนียล รอสส์ อาจจะยากกว่าแนวคิดของ ไมเคิล มานน์ ในระดับหนึ่ง สำหรับมานน์อธิบายแนวคิดและภาพประกอบที่ชัดเจนที่เกี่ยวข้องกับชาติพันธุ์ส่วนใหญ่และส่วนน้อยที่พยายามสถาปนาอำนาจของแต่ละฝ่ายในผืนแผ่นดินเดียวกันจนนำไปสู่ความขัดแย้งและรุนแรง แต่สำหรับแนวคิดของรอสส์อาจจะดูเป็นนามธรรมสักนิดเพราะไปผูกติดกับความคิดพื้นฐานของประชาธิปไตยที่ควรจะสัมพันธ์โดยตรงต่อความไม่รุนแรงหรือความสงบสุข อย่างไรก็ตาม แนวคิดของทั้งสองก็สำคัญอย่างยิ่งที่กระตุ้นให้ผู้คนหันมามองความเบี่ยงเบนจากคุณค่าปกติของระบอบประชาธิปไตยที่เกิดขึ้น และท้ายที่สุดทุกคนน่าจะช่วงกันหันหัวระบอบประชาธิปไตยกลับไปในทิศทางที่ถูกที่ควรดั้งเดิม

นอกจากงานสองชิ้นข้างต้น ปัจจุบันมีงานอีกหลากหลายที่สะท้อนถึงด้านมืดของประชาธิปไตยนี้ ผู้เขียนพยายามทำความเข้าใจและสรุปให้เห็นภาพจากงานอีก 3 ชิ้นที่เกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าวและผู้เขียนอยากจะสรุปประเด็นสำคัญมาให้เห็น ได้แก่ *Terrorism versus Democracy: The Liberal State Response*, *Democracy is Dangerous: Resisting the Tyranny of the Majority* และสุดท้าย *War, Gun, and Votes: Democracy in Dangerous Places* ซึ่งทั้งหมดมีทั้งเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับ

งานสองชิ้นก่อนหน้า และบางส่วนก็เป็นประเด็นใหม่ที่น่าสนใจที่ทำให้เห็นถึงข้อบกพร่องของประชาธิปไตย

ผู้เขียนขอเริ่มด้วยงานที่ใกล้เคียงกับงานของ ดาเนียล รอสส์ คืองานของ พอล วิลกินสัน (Paul Wilkinson) เรื่อง *Terrorism versus Democracy: The Liberal State Response* ซึ่งอธิบายถึงสงครามต่อต้านก่อการร้ายเช่นกัน วิลกินสันกล่าวว่า ชุมชนประชาธิปไตยมีความเปราะบางมากกับการก่อการร้าย เพราะโดยปกติแล้วสังคมประชาธิปไตยเป็นสังคมเปิดและสามารถติดต่อไปมาหาสู่กันอย่างง่ายตาย ผู้ก่อการร้ายพยายามอย่างยิ่งที่จะทำลายเสรีภาพของประชาชนที่มีด้วยการสร้างความหวาดกลัว แต่ถึงอย่างไร ความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตยอยู่ที่การรักษาไว้ซึ่งการเลือกตั้งที่มากคุณค่ามากกว่าการที่จะใช้ปืนและระเบิดในการปกครองบ้านเมือง และที่สำคัญวิลกินสันพยายามจะชี้ให้เห็นว่า แม้ว่าเราจะมีซึ่งผู้ก่อการร้ายแต่ไม่มีประเทศประชาธิปไตยที่ใดถูกทำลายและถูกปกครองโดยระบอบของผู้ก่อการร้ายเลยในประวัติศาสตร์ ข้อเสนอของวิลกินสันที่มีให้กับรัฐเพื่อจัดการก่อการร้ายเป็นต้นว่า รัฐประชาธิปไตยต้องเน้นการบังคับใช้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมซึ่งมีตัวอย่างให้เห็นถึงการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดนี้และประสบความสำเร็จนั้นก็คือกรณีของการรับมือกับปัญหา the Red Army Faction ในเยอรมัน³ และ the Red Brigades ในอิตาลี⁴ แต่ผลสุดท้ายเหล่าผู้ก่อการร้ายก็หนีไปต่างประเทศและไปตั้งรกรากใหม่ สร้างเครือข่ายให้นอกประเทศ ซึ่งนั่นเท่ากับว่าการจัดการกับการก่อการร้ายดูเหมือนว่าจะยกย่องเข้ามาเข้าไปอีก ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นก็เป็นปัญหาอย่างมากสำหรับรัฐประชาธิปไตยในโลกปัจจุบันที่จะหยุดขบวนการเหล่านี้ได้ (Wilkinson, 2011, p. 199)

นอกจากนั้น วิลกินสันยังอธิบายอีกว่าการรับมือต่อการก่อการร้ายเป็นไปอย่างซับซ้อนเพราะลักษณะการก่อการร้ายต่างกันตามบริบทของพื้นที่และกลุ่มก่อการ เมื่อเป็นเช่นนั้นรัฐประชาธิปไตยจึงต้องเตรียมตัวให้พร้อมทุกส่วนไม่ว่าจะเป็นมีผู้เชี่ยวชาญในการวางแผนและวิเคราะห์ มีตำรวจและกระบวนการยุติธรรมที่เข้มแข็ง และหากจำเป็นจะต้องมีกองกำลังที่มีความสามารถที่ได้รับการสนับสนุนจากพลเมืองของตนเพื่อเข้าต่อสู้กับผู้ก่อการร้าย สำหรับวิลกินสันแล้วการต่อสู้ที่ดีที่สุดต้องได้รับการสนับสนุนจากประชาชน การต่อสู้ต้องเป็นความปรารถนาของประชาชนเป็นสำคัญ รัฐประชาธิปไตยจะสำเร็จกิจได้ต้องสร้าง “ฉันทามติ” (consensus) และ “การสนับสนุน” (support) ในการต่อสู้จากประชาชนเท่านั้น และที่สำคัญเขายังกล่าวอีก

³ บทความเรื่อง “Who were Germany's Red Army Faction Militants?” ทำให้เห็นภาพกรณีดังกล่าวได้ชัดเจน BBC ให้นิยามกลุ่ม the Red Army Faction ในเยอรมันว่าเป็นกลุ่มทางการเมืองของนักศึกษาชั้นกลางหัวรุนแรงที่ต่อต้านระบบทุนนิยมอเมริกาแบบเยอรมันตะวันตกซึ่งเริ่มก่อตัวขึ้นปลายคริสต์ทศวรรษที่ 1960 การก่อการ BBC ยกตัวอย่างให้เห็นกรณีที่เกิดขึ้นราวเดือนกันยายนปี ค.ศ. 1977 เมื่อมีหญิงสาวคนหนึ่งทำที่เหมือนคนพิการนั่งรถเข็น หลังจากนั้นก็เข้าไปขวางรถยนต์คันดังกล่าวต้องหยุดลง เมื่อรถหยุด ผู้ก่อการควักปืนออกมาและบังคับคนขับออกจากรถ และท้ายที่สุดพบว่าเจ้าของรถเสียชีวิตจากการฆาตกรรมนี้ หลังจากนั้น การพยายามจับกุมนักศึกษาหัวรุนแรงเหล่านี้จึงเกิดขึ้น ก่อให้เกิดการหลบหนีออกนอกประเทศของนักศึกษาเหล่านี้ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ <https://www.bbc.com/news/world-europe-35354812>

⁴ the Red Brigades คือ กลุ่มการเมืองของนักศึกษาในอิตาลีที่สถาปนาขึ้นราวคริสต์ทศวรรษที่ 1970 เพื่อพยายามต่อต้านรัฐบาลเยอรมันตะวันตกแบบอเมริกาในเวลานั้น และต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมไปในแนวทางของ คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Heinrich Marx), เหมา เจ๋อตง (Mao Tse-tung) หรือแม้กระทั่ง เซ กูวาร่า (Ernesto Guevara dela Serna) วิธีการที่ใช้ เช่น ลักพาตัว ฆาตกรรม หรือแม้กระทั่งก่อวินาศกรรม เป็นต้น ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ <https://www.britannica.com/topic/Red-Brigades>

ว่า สำหรับการกระทำที่เกิดขึ้นในอเมริกากรณี 9/11 และกรณีก๊าซพิษที่รถไฟใต้ดินในญี่ปุ่น⁵ คงไม่มีรัฐประชาธิปไตยใดที่จะลงไปเจรจาในกรณีดังกล่าว การปฏิบัติการทั้งหมดจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีระบบที่เกี่ยวข้องที่มีคุณภาพสูง มีกองกำลังที่เปี่ยมไปด้วยทักษะและทุกหน่วยงานต้องขึ้นตรงภักดีต่อรัฐบาลกลางประชาธิปไตย (Wilkinson, 2011, pp. 204-205)

เห็นได้ว่าข้อเสนอของ พอล วิลกินสัน น่าสนใจไม่น้อยกับแนวทางการจัดการกับปัญหาการก่อการร้ายในโลกแห่งความเป็นจริง วิลกินสันไม่ได้สนใจในด้านมืดของประชาธิปไตยดังเช่น ดาเนียล รอสส์ เพราะสำหรับวิลกินสันในความเป็นจริงก็เป็นเรื่องที่เหมาะสมแล้วว่าที่เจตจำนงของประชาชนจะแปรเปลี่ยนจากการไม่ใช้ความรุนแรงตามหลักประชาธิปไตยไปสู่การใช้ความรุนแรงในนามการปกป้องเสรีภาพของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย คำกล่าวที่ว่ารัฐประชาธิปไตยจะสำเร็จกิจได้ต้องสร้าง “ฉันทามติ” (consensus) และ “การสนับสนุน” (support) ในการต่อสู้จากประชาชนเท่านั้นเป็นสิ่งที่สะท้อนชัดเจนถึงปัญหาที่รอสส์นำเสนอว่าเจตจำนงของประชาชนทั้งในอเมริกาและอื่น ๆ อีกจำนวนมากทั่วโลกแปรเปลี่ยนไปภักดีกับความรุนแรงโดยเฉพาะอย่างยิ่งความรุนแรงจากการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้ายนั่นเอง

ส่วนงานอีกชิ้นเรื่อง *Democracy is Dangerous: Resisting the Tyranny of the Majority* ของจอห์น เอช. แซฟฟอร์ด (John H. Safford) เสนอมุมมองคล้ายกับงานของ ไมเคิล มานัน ที่พยายามชี้ให้เห็นถึงปัญหาการต่อสู้กันของเสียงส่วนใหญ่และเสียงส่วนน้อยในประเทศ แซฟฟอร์ดเสนอมุมมองที่น่าสนใจถึงเหตุการณ์ในสหรัฐอเมริกาเมื่อปี ค.ศ. 1850 ที่เสียงส่วนมากได้กระทำการอันเป็นทรราชย์แต่คนกลุ่มน้อยในช่วงเวลาดังกล่าวคนผิวดำและคนพื้นเมืองอเมริกาไม่ได้รับอนุญาตให้ไปให้การในชั้นศาล หรือในกรณีของคนญี่ปุ่นและคนจีนก็จะถูกผลักให้ไปอยู่ในชายฝั่งตะวันตก ค่ายกักกัน เป็นต้น แซฟฟอร์ดชี้ให้เห็นว่าประวัติศาสตร์ประชาธิปไตยของอเมริกาสัมพันธ์โดยตรงกับเรื่อง “ทรราชย์เสียงข้างมาก” (majority tyranny) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำของคนผิวขาวที่มีต่อคนผิวดำ คนผิวเหลืองตะวันออกหรือแม้แต่คนพื้นเมืองซึ่งอยู่มาก่อน (Safford, 2002, pp. v-vi)

ประชาธิปไตยและเสรีภาพเป็นอะไรที่แซฟฟอร์ดมองว่าสำคัญอย่างยิ่งต่อมวลมนุษย์และที่สำคัญยังเป็นสิ่งสำคัญต่อ “ชนชั้นนำ” (elite) ที่มักจะไปสัมพันธ์กับเรื่องเสียงส่วนมากและเสียงส่วนน้อยเสมอ โดยเฉพาะชนชั้นนำทางการเมืองและปัญญาชน (political and intellectual elite) (Safford, 2002: vi) แซฟฟอร์ดกล่าวถึงคำกล่าวของ จอห์น สจิวต์ มิลล์ (John Stuart Mill) ที่ปกป้องชนชั้นที่มีการศึกษาโดยมองว่า พวกเขาเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเป็นต้นแบบของทุกคนในชาติ ดังนั้น ชนชั้นนำเหล่านี้จะเป็นผู้นำและผู้สนับสนุนขั้นดีต่อการต่อต้านทรราชย์เสียงส่วนมากที่สนับสนุนโดยคนยากจนและไร้การศึกษา สำหรับ มิลล์แนวคิดการปกป้องชนชั้นนำนี้มีพลังอย่างมากในอดีตโดยนัยแล้วเขาต้องการกันคนไร้การศึกษา

⁵ เหตุการณ์นี้มีชื่อที่เรียกกันว่า “Tokyo Subway Sarin Attack” หรือการโจมตีโดยแก๊สพิษด้วยแก๊สพิษซาริน เป็นการก่อการร้ายที่เกิดขึ้นในประเทศญี่ปุ่นราวปี ค.ศ. 1995 ภายใต้การก่อการของกลุ่มลัทธิ “อุม ชินริเกียว” (Aum Shinrikyo) ใช้โจมตีด้วยแก๊สพิษซารินในชั่วโมงเร่งด่วนที่สถานีรถไฟใต้ดินรวม 5 แห่งทำให้มีผู้เสียชีวิต 13 คนและบาดเจ็บอีกหลายพันคน แก๊สพิษซารินทำให้ผู้คนจำนวนมากตกเป็นเหยื่อ ผู้คนต่างอาเจียนและหมดสติไปเมื่อสูดดมแก๊สพิษซารินนี้ จนท้ายที่สุดนำมาซึ่งมีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บดังกล่าว ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่

<https://www.bbc.com/news/world-asia-44962581>

(illiterate) ออกจากการออกเสียงเลือกตั้ง แต่ทั้งหมดเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตแต่ปัจจุบันแนวคิดนี้แทบไม่มีที่ยืนในสังคมแล้ว ซึ่งความคิดลักษณะนี้หากมองถึงระบอบการปกครองก็สัมพันธ์อย่างยิ่งกับการปกครองในระบอบอภิชนาธิปไตย (aristocracy) หรือการปกครองโดยคนกลุ่มน้อยผู้มีการศึกษาและสถานะทางสังคม (Safford, 2002, pp. 79-81)

จอห์น เอช. แซฟฟอร์ด ยังพรรณนาต่อเนื่องถึงการเมืองอเมริกาในประเด็นชนชั้นนำทางการเมือง เขาอ้างถึง โจเซฟ ชุมปีเตอร์ (Joseph Schumpeter) ที่พยายามอธิบายถึงประชาธิปไตยที่เป็นเสมือนการแข่งขันที่กลุ่มชนชั้นนำพยายามต่อสู้กันเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนจากผู้ลงคะแนน ดังนั้น ด้านมืดของประชาธิปไตยในสายตาของแซฟฟอร์ดจึงให้ความสำคัญทางหนึ่งกับประเด็นที่ชุมปีเตอร์เสนอนั้นก็คือ ประชาธิปไตยเป็นเครื่องมือของชนชั้นนำโดยชนชั้นนำใช้การแข่งขันนี้ให้ได้รับการสนับสนุนจากเสียงส่วนมากเข้าไปมีอำนาจ (Safford, 2002, p. 83) นอกจากประเด็นชนชั้นนำใช้การแข่งขันนี้ให้ได้รับการสนับสนุนจากเสียงส่วนมากแล้ว แซฟฟอร์ดยังเสนอกรณีศึกษาบางประการเพื่อให้เห็นภาพข้อบกพร่องของประชาธิปไตยโดยยกตัวอย่างถึงประเด็น “ผิวเดียวเมียวเดียวและการคบชู้” แน่นนอนที่สุดว่าการที่หากสามีหรือภรรยาคนใดทำการคบชู้ท้ายที่สุดโดยปกติผู้นั้นจะถูกประณาม อย่างไรก็ตามหากเอาเรื่องนี้ไปสู่การลงความเห็นของประชาชน หากประชาชนเห็นด้วยกับการการคบชู้ว่าควรจะไม่เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย เมื่อเป็นเช่นนั้นการคบชู้ก็ไม่ใช่ประเด็นปัญหาอีกต่อไป เป็นต้น (Safford, 2002, p. 89)

ดังนั้นที่กล่าวไปข้างต้น แสดงให้เห็นถึงปัญหาของประชาธิปไตยบางประการที่อาจทำให้ท้ายที่สุดแล้วอาจนำมาซึ่งทรราชย์ได้ ดังกรณีในอดีตที่เสียงข้างมากชาวอเมริกาผิวขาวกำหนดโครงสร้างทางสังคมที่มีลักษณะกดขี่คนผิวดำ คนผิวเหลืองและคนท้องถิ่นดั้งเดิมอเมริกา หรือหากจะกล่าวในประเด็นอื่น ๆ ที่ จอห์น เอช. แซฟฟอร์ด พยายามเสนอภาพความอันตรายของประชาธิปไตยก็คือ การที่ชนชั้นนำอาศัยเสียงส่วนมากเพื่อประโยชน์ต่อตนเองในการเข้าไปสู่อำนาจทางการเมือง หรือในเรื่องสุดท้ายที่กล่าวถึงคือ การที่ศีลธรรมอันดีของสังคมอาจจะถูกทำลายไปด้วยเสียงข้างมากดังกรณีของการลงความเห็นเกี่ยวกับประเด็นการคบชู้นั่นเอง

งานสุดท้ายได้แก่งานของ พอล คอลลีเออร์ (Paul Collier) เรื่อง *War, Gun, and Votes: Democracy in Dangerous Places* สะท้อนมุมมองเกี่ยวกับข้อบกพร่องของประชาธิปไตยในอีกแง่หนึ่ง กล่าวคือ คอลลีเออร์พยายามชี้ให้เห็นถึงการใช้อำนาจของรัฐที่ต้องการที่จะ “ปกครอง” (to rule) มากกว่า “รับใช้” (to serve) ประชาชน เขาให้ความถึงการล่มสลายของสหภาพโซเวียตและการสิ้นสุดของสงครามเย็นนำมาซึ่งการแผ่ขยายของระบอบประชาธิปไตยตัวแทนผ่านการเลือกตั้ง การเลือกตั้งเป็นเครื่องมือที่ทำให้ประชาชนได้เลือกผู้นำของพวกเขาเอง และที่สำคัญการเลือกตั้งในขณะนั้นถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่แสดงให้เห็นว่าการเข้าสู่อำนาจของผู้ปกครองได้ละทิ้งการใช้ความรุนแรงทางการเมืองเพื่อเข้าสู่อำนาจโดยการหันมาใช้แนวทางสันติอย่างการเลือกตั้งเป็นเครื่องมือแทน ดังนั้น การสิ้นสุดซึ่งสงครามเย็นเป็นหมุดหมายที่ดีที่โลกเชื่อว่าความรุนแรงทางการเมืองจะลดลง (Collier, 2010, pp. 2-3)

อย่างไรก็ตาม ในประเทศเล็ก ๆ ยังมีปัญหาความรุนแรงทางการเมืองอยู่มากและที่สำคัญส่งผลต่อพัฒนาการด้านประชาธิปไตยอย่างมาก คอลลีเออร์พยายามชี้ให้เราเห็นว่า หากจะเข้าใจบริบทปัญหาของประเทศเหล่านี้ต้องเข้าใจคำ 3 คำคือ ปืน สงคราม และรัฐประหาร (coup) สำหรับปืนสามารถทำสิ่งที่รุนแรง

ได้อย่างง่ายดาย สงครามแม้ว่าปัจจุบันลดลงแต่ก็ยังมีให้เห็นอยู่บ้านในประเทศขนาดเล็ก เช่น สงครามกลางเมือง (civil war) เป็นต้น ส่วนสุดท้ายคือ รัฐประหารโดยทหารบางครั้งอาจทำให้เกิดสิ่งที่ผิดหรือรุนแรงได้ แม้บางกรณีอาจไม่มีซึ่งความรุนแรงก็ตาม คอลลีเออร์ชี้ว่า 3 สิ่งนี้ดูเหมือนเป็นตัวจุดรั้งให้ประชาธิปไตยถูกทำลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการเข้าสู่อำนาจอาศัยความรุนแรงผลสุดท้ายจะนำไปสู่สิ่งน่าสะพรึงกลัว ผู้นำคำนึงถึงประโยชน์ตนเองหรือกลุ่มของตนเท่านั้น (Collier, 2010, pp. 6-9)

ประเด็นที่เป็นปัญหาของประชาธิปไตยสำหรับคอลลีเออร์คือการที่หากผู้ชนะเลือกตั้งไม่ถูกจำกัดอำนาจ อำนาจที่เขาได้รับอาจนำไปสู่ความตายได้ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นมันไม่ใช่ประชาธิปไตยหากแต่เป็น “Democracy” ในสายตาของเขา Democracy คืออะไร? คอลลีเออร์นิยามว่ามันคือการกลายพันธุ์ของระบอบการปกครองจากเดิมไปสู่ความเป็นเผด็จการ (dictatorship) ของผู้ชนะเลือกตั้ง ผู้นำเผด็จการจะทำลายสถาบันทางการเมืองที่เป็นทางการเหลือไว้แต่เพียงการทำอะไรตามใจและสร้างความกลัว หากผู้ใดกักตีความร่ำรวยเงินทองเป็นสิ่งที่ผู้กักตึงจะได้รับ ผู้ที่ไม่กักตึงก็จะเจอสิ่งตรงข้ามด้วยความรุนแรง (Collier, 2010, pp. 15-16) ซึ่งลักษณะเช่นนี้หากเปรียบกับการอธิบายของ จอห์น เอช. แซฟฟอร์ด ก็มีลักษณะเป็นการใช้การเลือกตั้งเป็นสะพานสู่การเป็นซึ่ง “ทรราชย์” โดยแท้แต่ไม่ใช่ทรราชย์เสียงข้างมากแต่เป็นทรราชย์ที่เป็นเผด็จการโดยแท้

จากการพรรณนาถึงแนวคิดของนักวิชาการจำนวนหนึ่งที่พยายามอธิบายถึงด้านมืดของประชาธิปไตยในปัจจุบันข้างต้น เมื่อพิจารณาจากข้อมูลข้างต้นผู้เขียนสามารถสรุปบทเรียนที่ได้ออกเป็น 2 ประเด็นสำคัญ ประเด็นแรก ความเป็นหนึ่งเดียวและทรราชย์เสียงข้างมาก และประเด็นที่สอง ความเบี่ยงเบนไปจากเจตจำนงที่เป็นประชาธิปไตย

ประเด็นแรก ความเป็นหนึ่งเดียวและทรราชย์เสียงข้างมาก หรือประเด็นที่เกี่ยวกับพลังเสียงข้างมากและเสียงข้างน้อย แน่นนอนที่สุดว่าประเด็นสำคัญของเรื่องนี้อยู่ที่ว่าในพื้นที่หนึ่ง ๆ มักจะมีกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มการเมือง หรือกลุ่มอื่น ๆ ที่พยายามสถาปนาอำนาจตนเองให้เหนือกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในพื้นที่เดียวกัน ด้วยเหตุเช่นนี้จึงเป็นที่มาของความขัดแย้งหรือบางกรณีนำไปสู่ความรุนแรงในที่สุด อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะเสียงข้างมากหรือเสียงข้างน้อยก็อาจนำไปสู่ความเบี่ยงเบนจากปกติตามหลักการประชาธิปไตยไปได้เช่นกัน บางกรณีเสียงข้างมากอาจนำไปสู่ทรราชย์หรือที่เราเรียกกันติดปากว่าทรราชย์เสียงข้างมากที่กดขี่ไว้ซึ่งเสียงของเสียงส่วนน้อย บางกรณีเสียงข้างน้อยเป็นผู้ยึดกุมทรัพยากรไว้ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมในกรณีนี้จะนำไปสู่การเบี่ยงเบนไปจากประชาธิปไตยเช่นกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนกระบวนการทางการเมืองนอกระบบจะเกิดขึ้น เช่น รัฐประหาร ปฏิวัติ ใช้ความรุนแรง สร้างความกลัว เป็นต้น ซึ่งในปัจจุบันอาจมีชื่อเรียกอย่างไม่เป็นทางการในมุมกลับว่า “ทรราชย์เสียงข้างน้อย” (tyranny of the minority)

ทรราชย์เสียงข้างน้อย หรือ tyranny of the minority ปัจจุบันแม้เป็นคำที่ไม่คุ้นนักแต่ก็มาการพูดถึงอยู่จำนวนหนึ่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งในแวดวงวิชาการ ยกตัวอย่างบทความชื่อ “The Tyranny of the Minority in the Age of Technology” ของ จอห์น เคย์ (John Kay) นักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษซึ่งตีพิมพ์ใน The Financial Times เกิดจากประสบการณ์ตรงทางการเมืองของเขาสัมพันธ์ต่อประเด็นทรราชย์เสียงข้างมาก

และทรราชย์เสียงข้างน้อย เคย์กล่าวว่า โดยปกติแล้วประชาธิปไตยกลัวอย่างมากซึ่งการที่เสียงข้างมากกดขี่เสียงข้างน้อย เคย์อ้างคำกล่าวของ เอ็ดมันด์ เบอร์ค (Edmund Burke) ที่ว่า เสียงส่วนมากของพลเมืองเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการใช้เพื่อกดขี่เสียงส่วนน้อย” และทั้งหมดก็คือสิ่งที่ผู้สถาปนาอเมริกากลัวมากที่สุด อย่างไรก็ตาม จอห์น เคย์ ได้ให้ความเห็นที่ต่างออกไปสำหรับโลกปัจจุบันที่คนทั่วไปไม่มีเวลาที่จะใส่ใจและกระตือรือร้นกับกิจกรรมทางการเมือง เมื่อเป็นเช่นนั้นจึงเปิดโอกาสให้คนจำนวนหนึ่งซึ่งมีอำนาจหรืออิทธิพลทางเศรษฐกิจเข้ามาครอบงำทางการเมือง สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดการใช้ล็อบบี้ยิสต์ (Lobbyist) นำมาซึ่งผลประโยชน์ส่วนตน

เคย์ยกตัวอย่างเรื่องผลประโยชน์แอบแฝงของนโยบายภาษีผู้บริโภคในอังกฤษที่เอื้อประโยชน์แก่บริษัทผลิตสื่อจำนวนหนึ่ง ผลประโยชน์ของรัฐถูกมองข้ามโดยไปเน้นที่ผลประโยชน์ของเอกชนเป็นสำคัญ เมื่อเป็นเช่นนั้นสิ่งที่ผู้สถาปนาอเมริกากังวลอาจไม่น่ากลัวเท่าสิ่งที่ผู้สถาปนาอเมริกาไม่เคยมองเห็น สำหรับ จอห์น เคย์ ทุกวันนี้คนกลุ่มน้อยที่เข้ามามีอิทธิพลทางการเมืองแปรเปลี่ยนเจตจำนงสำคัญทางการเมืองที่ต้องทำเพื่อประโยชน์ส่วนร่วม (common interest) ไปเป็นผลประโยชน์ส่วนตน นี่คือนโยบายของประชาธิปไตยปัจจุบันที่เขาเรียกว่า “ทรราชย์เสียงข้างน้อย” (Kay, 2013) สำหรับประเด็นทรราชย์เสียงข้างมากประเด็นนี้กล่าวไปมากแล้วในหัวข้อก่อนหน้านี้ ดังนั้น สามารถกลับไปอ่านความคิดทั้งของ จอห์น เอช. แซฟฟอร์ด ที่พยายามกล่าวถึงเสียงข้างมากคนผิวขาวอเมริกาที่กดขี่คนผิวดำ คนผิวเหลืองและชาวพื้นเมือง หรือในกรณีที่ แซฟฟอร์ดพยายามเสนอภาพความอันตรายของประชาธิปไตยก็คือการที่ชนชั้นนำอาศัยเสียงส่วนมากเพื่อประโยชน์ต่อตนเองในการเข้าไปสู่อำนาจทางการเมือง ซึ่งสิ่งนี้ในปัจจุบันอาจตีความได้ว่าเป็นทรราชย์เสียงข้างมาก แต่หากคิดแบบ จอห์น เคย์ สิ่งที่ชนชั้นนำทำก็อาจจะเป็นทรราชย์เสียงข้างน้อยก็ได้

ประเด็นที่สอง ความเบี่ยงเบนไปจากเจตจำนงที่เป็นประชาธิปไตย หัวข้อนี้สัมพันธ์โดยตรงกับงานของดาเนียล รอสส์ และ พอล วิลกินสัน ที่พยายามแสดงให้เห็นถึงเจตจำนงของประชาชนเปลี่ยนไปจากเดิม ประชาธิปไตยที่แต่เดิมผูกกับความไม่รุนแรงแปรเปลี่ยนมาเป็นการมีเจตจำนงร่วมกันของประชาชนในการต่อต้านการก่อการร้าย และพร้อมทำลายศัตรูเหล่านี้ที่เป็นเสมือนผู้ที่พยายามมาร่อนประชาธิปไตยและเสรีภาพของพวกเขา เห็นได้ว่าหลักการนี้แผ่ขยายอย่างมากหลังเหตุการณ์ 9/11 บทบาทของอเมริกาในฐานะผู้นำสันติภาพมาสู่โลกด้วยการทำลายผู้ก่อการร้ายเห็นอย่างเด่นชัดในขณะนั้น

นอกจาก 9/11 แล้วกรณีศึกษาอื่นที่แสดงให้เห็นถึงเจตจำนงของรัฐประชาธิปไตยที่เปลี่ยนไปก็มีให้เห็น Al Qaeda is Ready to Attack You Again เป็นข่าวใหญ่ที่เกิดขึ้นในเดือนกันยายนปีที่แล้ว Foreign Policy อธิบายข่าวนี้ว่าตอนนี้กลุ่มอัลกออิดะห์ (al-Qaeda) ได้มีฐานที่มั่นใหม่และพร้อมที่จะแก้แค้นอเมริกา (Clarke & Lister, 2019) แน่ใจว่าข่าวนี้ดูเหมือนว่าจะทำให้ด้านมืดของประชาธิปไตยดังเช่นรอสส์กล่าวไว้ อาจกลับมาอีกครั้งหลังจากห่างหายไปถึง 18 ปี อย่างไรก็ตาม หลักฐานที่แสดงให้เห็นเจตจำนงอย่างแรงกล้าในการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้ายนี้อาจยังไม่ถึงหรือไม่ชัดเจนหลังจากที่มีเหตุการณ์ 9/11 แต่สิ่งที่เกิดขึ้นก็มีข้อดีเพราะอย่างน้อยก็แสดงให้เห็นว่าการก่อการร้ายที่ยิ่งใหญ่ดังกล่าวอาจเป็นไปได้ยาก

บทวิเคราะห์ว่าด้วยปัญหาของประชาธิปไตย

บทความชิ้นนี้พยายามทำให้ผู้อ่านเห็นภาพตามความคิดของผู้เขียนที่เริ่มจากการศึกษาความสวยงามของประชาธิปไตย ในประเด็นต่าง ๆ ไม่ว่าจะจะเป็นระบอบประชาธิปไตยสามารถแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างนายทุนและแรงงานได้ ระบอบประชาธิปไตยยังพัฒนาแนวคิดการยอมรับซึ่งกันและกันเพื่อทำลายปัญหาของมวลมนุษย์ที่มักดำรงท่ามกลางความแตกต่างระหว่างกัน หรือแม้แต่การมองประชาธิปไตยปัจจุบันแบบตัวแทนสามารถแก้ปัญหาทั้งเรื่องการมีส่วนร่วมและความปลอดภัยของรัฐ ซึ่งผู้อ่านสามารถพิจารณาได้จากหัวข้อว่าด้วยความสวยงามของประชาธิปไตย แต่หลังจากนั้นประชาธิปไตยก็ถูกมองว่ามีจุดที่ถูกมองว่าเป็นด้านมืด เช่น การกดขี่ระหว่างกันทั้งเสียงส่วนมากและเสียงส่วนน้อย เจตจำนงที่โอบกอดความไม่รุนแรงเปลี่ยนไปเป็นการโอบกอดความรุนแรงในการทำสงครามต่อต้านก่อการร้าย นอกจากนี้ยังมีประเด็นใหม่ๆ เกิดขึ้นทั้งเรื่องชนชั้นนำที่มีการเข้าไปแสวงหาผลประโยชน์และอำนาจผ่านเสียงส่วนมากจนในที่สุดตัวชนชั้นนำเองก็ถูกกล่าวว่าเป็นทรราชย์เสียงข้างน้อยเสียเอง อย่างไรก็ตาม คำถามที่น่าสนใจจากการนำเสนอทั้งหมดก็คือ ระบอบประชาธิปไตยที่กล่าวถึงนี้ปัญหาเกิดจาก “ปรัชญาของระบอบประชาธิปไตย” หรือเกิดจาก “ผู้ที่นำไปใช้บิดเบือนปรัชญาของระบอบประชาธิปไตย” จึงทำให้ระบอบนี้ส่งภาพสะท้อนที่เป็นด้านมืดออกมา

สองประเด็นคำถามที่กล่าวไปข้างต้นเป็นสิ่งที่ตอบได้ยากและเป็นข้อถกเถียงกันอย่างไม่มีการสิ้นสุด อย่างไรก็ตามผู้เขียนให้น้ำหนักไปที่ปัญหาเกิดจาก “ผู้ที่นำไปใช้บิดเบือนปรัชญาของระบอบประชาธิปไตย” มากกว่าปัญหา “ปรัชญาของระบอบประชาธิปไตย” ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

หากศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎีหรือปรัชญาสำคัญของระบอบประชาธิปไตยทุกสิ่งต้องเริ่มต้นจากการที่ประชาชนทุกคนจะต้องมีซึ่งการสร้าง “ฉันทามติ” (consensus) ร่วมกันที่จะยอมรับหลักการสำคัญของประชาธิปไตยอย่างแรงกล้า มีงานจำนวนมากที่กล่าวถึงแนวคิด ทฤษฎีหรือปรัชญา ผู้เขียนขอสรุปสาระสำคัญจากงานจำนวนหนึ่ง เป็นต้นว่า แอนดรูว์ ชอร์ตเทน (Andrew Shorten) อธิบายว่า ประชาธิปไตยมากหรือน้อยอยู่ที่การมีซึ่งรัฐบาลที่รับผิดชอบต่อพลเมือง นักการเมืองเป็นตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง การตัดสินใจในต่าง ๆ ต้องเน้นให้พลเมืองเข้าไปมีส่วนร่วมทุกการตัดสินใจ และที่สำคัญสถาบันทางการเมืองที่ดำรงอยู่จะต้องทำงานภายใต้เจตจำนงของประชาชนเป็นสำคัญ ในที่นี้หากมีการกระทำที่ตรงข้ามจากนี้คงจะเป็นไปไม่ได้ที่จะกล่าวว่ามันคือประชาธิปไตย ชอร์ตเทนกล่าวต่อถึงคุณค่าที่สัมพันธ์ต่อประชาธิปไตยอย่างสำคัญไม่ว่าจะเป็น ความเท่าเทียมทางการเมือง เสรีภาพของประชาชนซึ่งระบอบอื่นประชาชนจะไม่ได้สัมผัสสิ่งนี้ (Shorten, 2016, pp. 107-108)

ยังมีคุณค่าอื่นอีกมากมายไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันกันอย่างเสรีในการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่จำกัดอยู่แค่ในพื้นที่ระดับประเทศแต่ต้องแทรกซึมทุกภาคส่วนของสังคมทั้งในโรงเรียน มหาวิทยาลัย ที่ทำงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม ทั้งนี้ข้อสรุปของ แอนดรูว์ ชอร์ตเทน ที่ผู้เขียนเห็นด้วยและคิดสอดคล้องกันคือ การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการตัดสินใจบางกรณีอาจกล่าวได้ว่าเป็นประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (deliberative democracy) ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จากกระบวนการปรึกษาหารือนี้จะเหมือนสร้าง “ฉันทามติ” ของพลเมืองทุกคนและเป็นสิ่งที่ชอบธรรมสำหรับทุกคนอีกด้วย การเปิดโอกาสให้พลเมืองแสดงความคิดเห็นนี้จะทำให้ผู้ที่พยายามเข้ามาหาผลประโยชน์ส่วนตนจะถูกกีดกันออกไปและผลประโยชน์จะตกอยู่กับสังคมเป็นสำคัญ (Shorten, 2016, pp. 109-111)

เช่นเดียวกับงานของ โรเบิร์ต เอ. ดาห์ล และ เอ็ดเวิร์ด อาร์. ทัฟท์ เรื่อง *Size and Democracy* พวกเขาอธิบายถึงหลักการสำคัญของประชาธิปไตยแบบตัวแทนซึ่งการคือ “การมีส่วนร่วม” เช่นกัน ดาห์ล และทัฟท์มองว่ารัฐชาติในปัจจุบันจะต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยเฉพาะอย่างยิ่งผ่านการเลือกตั้ง อย่างไรก็ตาม พวกเขาสรุปสิ่งสำคัญที่ประชาธิปไตยต้องส่งเสริมคือ หากเป็นพื้นที่ทางการเมืองขนาดเล็กดังเช่นเอเธนส์ การมีส่วนร่วมทางตรงหรือการให้มิตาวันฮอลล์จะเป็นอะไรที่สมเหตุสมผลต่อการแสดงถึงการมีส่วนร่วม หรือหากเป็นรัฐชาติขนาดใหญ่ดังเช่นปัจจุบัน ประชาธิปไตยทางอ้อมโดยการเลือกตัวแทนเป็นสิ่งสำคัญที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้เช่นกัน (Dahl & Tufte, 1973, p. 22)

ประเด็นที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือเรื่องอำนาจ (power) ซึ่งสัมพันธ์โดยตรงต่อประเด็นในบทความนี้ ผู้เขียนขอยกข้อเขียนของ แอนโทนี เอช. เบิร์ช (Anthony H. Birch) ที่อธิบายถึงอำนาจหน้าที่ทางการเมือง (political authority) ที่สัมพันธ์กับการได้รับสิทธิในการพูดหรือกระทำในฐานะตัวแทนของผู้อื่นซึ่งจะเห็นได้จากการทำหน้าที่ของนาย เอกอัครราชทูต เป็นต้น หรืออีกกรณีอาจเป็นในแนวที่ว่า เป็นสิทธิที่ได้มาจากผู้อื่นเพื่อมีอำนาจในการควบคุมสั่งการ (the right to command) หรือให้อำนาจในการตัดสินใจ เราจะเห็นได้จากบทบาทของประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี รัฐสภา นายพล ตำรวจ เป็นต้น (Birch, 2007, pp. 91-92) ซึ่งในทางการเมืองแล้วอำนาจหน้าที่ในแบบหลังเป็นสิ่งที่สำคัญและสัมพันธ์กับระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างมาก การควบคุมสั่งการที่เกิดขึ้นนี้จะต้องมาพร้อมกับการถ่วงดุลตรวจสอบ (check and balance) ที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เพราะหากไม่เป็นเช่นนั้นก็จะนำไปสู่การเมืองแบบทรราชย์เสียงข้างมากดังที่ จอห์น เอช. แซฟฟอร์ด กล่าวไว้ข้างต้น

ดังนั้น การสร้างฉันทามติในการยอมรับการตรวจสอบถ่วงดุลจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากอีกเรื่องหนึ่งในระบอบประชาธิปไตย เบิร์ชยกตัวอย่างที่บอกเป็นนัยถึงการสร้างฉันทามติในเรื่องนี้ไว้อย่างน่าสนใจ เขายกตัวอย่างการแข่งขันฟุตบอลที่ก่อนจะมีการแข่งขันผู้เล่นหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องยอมรับในกฎกติกาเสียก่อน ผู้เล่นต้องยอมรับการตัดสินของผู้ตัดสิน เมื่อเป็นเช่นนั้นการแข่งขันก็จะเดินไปได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม หากการตัดสินของผู้ตัดสินมีปัญหา ไม่เป็นไปด้วยความยุติธรรม หลังจากนั้นผู้ตัดสินจะไม่เป็นที่ไว้วางใจของผู้เล่นและท้ายที่สุดผู้เล่นก็จะไม่มีความเชื่อมั่นในผู้ตัดสินคนดังกล่าว ผู้ตัดสินก็อาจจะถูกตัดสิทธิไม่ให้ตัดสินอีกต่อไปซึ่งเสมือนสิทธิถูกริบคืน ทางผู้จัดการแข่งขันก็คงต้องหาผู้ตัดสินคนใหม่มาแทนที่ (Birch, 2007, pp. 92-93) คำถามก็คือ เรื่องราวที่กล่าวมานี้แสดงให้เห็นถึงสิ่งใด? คำตอบคือ แสดงให้เห็นถึงอำนาจที่เป็นใหญ่ของประชาชนที่เมื่อให้สิทธิผู้ปกครองไปแล้วก็สามารถริบคืนได้ หรือแสดงให้เห็นถึงความพร้อมที่จะรับผิดชอบ (accountability) ของผู้ปกครองที่มีต่อประชาชน และท้ายที่สุดจะเห็นมิติการถ่วงดุลระหว่างประชาชนและผู้ปกครอง

แอนโทนี เอช. เบิร์ช กล่าวถึงเส้นแบ่งระหว่าง “อำนาจหน้าที่” (authority) กับ “อำนาจบังคับ” (coercion) ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคนจะต้องเข้าใจถึงแนวคิดนี้ เบิร์ชพยายามชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของคำว่าอำนาจหน้าที่ที่ต้องมีลักษณะตรงข้ามการยอมรับอำนาจด้วยความกลัว (fear) (Birch, 2007, p. 93) ดังนั้น หากต้องการเป็นรัฐบาลที่มีความชอบธรรมก็ควรจะเป็นรัฐบาลที่อำนาจบังคับคนกลุ่มน้อยหรือพลเมือง หากเป็น

นายทหารหรือตำรวจก็ไม่ควรใช้ความรุนแรงกับผู้ที่อยู่ใต้ปกครองหรือประชาชน เบิร์ชขีดท้ายด้วยการอุปมาอุปมัยอย่างน่าสนใจว่า “อำนาจหน้าที่ควรจะได้รับการใช้ผ่านวลีที่ออกจากปาก ผ่านการเขียนด้วยปากกา มิใช่การใช้กำลังบังคับ” (Birch, 2007, p. 94) นอกจากนั้น เบิร์ชยังกล่าวถึงแนวคิดที่สำคัญสำหรับการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาของประชาธิปไตยในที่นี้คือ สิทธิชนกลุ่มน้อย (minority rights) ว่าการยอมรับการดำรงอยู่ของคนกลุ่มน้อยเป็นเรื่องที่สำคัญในระบบประชาธิปไตย พวกเขาควรจะต้องมีสิทธิที่จะปกป้องการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมที่พวกเขาเห็นว่าสำคัญไม่ว่าจะเป็นการสนทนาภายใต้ภาษาถิ่น โรงเรียนไม่ละเลยภาษาถิ่นของพวกเขา การมีสิทธิในการดำรงอยู่ในพื้นที่ดั้งเดิมของคนท้องถิ่น หรือบางกรณีอาจรวมไปถึงการเข้าถึงการพิทักษ์สิทธิในระบบยุติธรรมของรัฐ (Birch, 2007, pp. 195-196)

ทั้งหมดที่กล่าวไปผู้เขียนกำลังสะท้อนแนวคิด ทฤษฎีหรือปรัชญาสำคัญของระบอบประชาธิปไตยที่สำคัญที่ทุกรัฐชาติและประชาชนภายในรัฐชาตินั้น ๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องยอมรับและซึมซับเข้าไปในจิตใจให้กลายเป็นฉันทามติร่วมกันของคนในสังคม หากลองวิเคราะห์ถึงสาระสำคัญของด้านมืดประชาธิปไตยของงานหลักทั้ง 2 ชิ้น (พร้อมทั้งงานรองอีกจำนวนหนึ่ง) คือ *Violent Democracy* และ *The Dark Side of Democracy: Explaining Ethnic Cleansing* ผู้เขียนมองเห็นประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

ในงานของ ดาเนียล รอสส์ หรือแม้กระทั่งของ พอล วิลกินสัน สาระสำคัญของงานทั้งสองชิ้นอยู่ที่พยายามแสดงให้เห็นถึงเจตจำนงของประชาชนเปลี่ยนไปจากเดิม ประชาธิปไตยที่แต่เดิมผูกกับความไม่รุนแรงแปรเปลี่ยนมาเป็นการมีเจตจำนงร่วมกันของประชาชนในการต่อต้านการก่อการร้าย หรือกล่าวให้ง่ายกว่านั้น ทั้งสองกำลังอธิบายถึงการเบี่ยงเบนหลักการสำคัญของประชาธิปไตยที่สำคัญมากนั่นก็คือ “ความไม่รุนแรง” หรือ “non-violence” ไปสู่การโอบกอด “ความรุนแรง” หรือ “violence” โดยปกติทางออกของประชาธิปไตยอาจสอดคล้องกับหลักการที่ยกมาของ แอนดรูว์ ซอร์ทเทน และ แอนโทนี เอช. เบิร์ช ที่กล่าวมาข้างต้นอย่างไม่ต้องสงสัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งมันสัมพันธ์โดยตรงต่อประเด็นเรื่องฉันทามติและความกลัวซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นจากการพรรณนาของรอสส์และวิลกินสันแสดงภาพอย่างชัดเจน

ฉันทามติที่ชอบธรรมโดยซอร์ทเทนพยายามอธิบายว่ามันควรเป็นสิ่งที่เกิดจากการปรึกษาหารือตามกระบวนการประชาธิปไตยซึ่งในที่นี้ก็เป็นเช่นนั้นเพราะ ดาเนียล รอสส์ ชี้ให้เห็นว่าการทำสงครามเพื่อต่อต้านการก่อการร้ายเป็นเจตจำนงของชาวอเมริกันผู้โกรธแค้น พวกเขาเห็นด้วยกับทำสงครามเพื่อปกป้องพื้นที่เกียรติภูมิที่ปกคลุมไปด้วยเสรีภาพของพวกเขา “Democracy seems to be rethinking itself.....Law is reconfigured on the basis that there is an enemy, internal and external, against which it is necessary to *act* rather than *react*. The law thus becomes that weapon for seeking out and hunting down those enemies that threaten democracy.” (Ross, 2004, p. 12) คำอธิบายนี้แน่นอนที่สุดว่าในภาวะที่ถูกกระทำอย่างรุนแรงในเหตุการณ์ 9/11 ไม่ว่าจะป็นชาวอเมริกันหรือใด ๆ ในโลกก็ควรมีแนวทางการปฏิบัติการเช่นนี้เพื่อไล่ล่าผู้กระทำที่สร้างความเจ็บปวดให้แก่พวกเขา เจตจำนงที่ยึดกุมอาวุธไล่ล่าผู้ก่อการดูเหมือนจะเป็นอะไรที่คู่ควรในสถานการณ์นั้น

อย่างไรก็ตาม หากเป็นเช่นนั้นกระบวนการปรึกษาหารือที่ต้องลงเอยด้วยการคำนึงถึงเสรีภาพ การพูดคุยเพื่อหาทางออกดูจะเป็นสิ่งที่ชาวอเมริกันกำลังละเลยและเบี่ยงประเด็นไปสู่การใช้ความรุนแรงมากกว่า

แนวทางที่สันติ หากวิเคราะห์กันถึงสาระของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ ผู้เขียนมองว่าความอดทนอดกลั้น (tolerance) และการเจรจาทางการระหว่างประเทศน่าจะเป็นสิ่งที่ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือต้องการจะไปให้ถึงเพื่อสร้างทางออกที่สันติแก่มวลมนุษยชาติ เมื่อเป็นเช่นนั้นสิ่งที่จะกลายเป็นตัวเอกของบริบทนี้จะเป็นระบอบประชาธิปไตยที่สามารถแก้ปัญหาด้วยปรัชญาอันทรงคุณค่า แต่จากการพยายามเบี่ยงเบนหลักการตัวเอกกลับเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามตามการเสียดสีของรอสส์ที่ว่า “The new hero of democracy is the military and intelligence machine dedicated to detecting and thwarting the work of the enemy terrorist” (Ross, 2004, p. 13) นอกจากนี้ หากพิจารณางานที่สอดคล้องกันอย่างงานของ พอล วิลกินสัน ก็ยิ่งเห็นภาพชัดเจนถึงข้อเสนอของเขาคือมีลักษณะเบี่ยงเบนจากปรัชญาประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่เขาถือว่ารัฐประชาธิปไตยจะสำเร็จกิจได้ต้องสร้าง “ฉันทามติ” และ “การสนับสนุน” ในการต่อสู้จากประชาชน พร้อมกับยกตัวอย่างกรณี 9/11 ที่ผลสุดท้ายคงไม่มีรัฐประชาธิปไตยใดที่จะลงไปเจรจาในกรณีดังกล่าว การปฏิบัติการทั้งหมดจำเป็นต้องมีระบบที่เกี่ยวข้องที่มีคุณภาพสูง มีกองกำลังที่เปี่ยมไปด้วยทักษะและทุกหน่วยงานต้องขึ้นตรงภักดีต่อรัฐบาลกลางประชาธิปไตย สิ่งนี้ยังตอกย้ำถึงการเบี่ยงเบนหลักการประชาธิปไตยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ประเด็นต่อมาที่จะอธิบายให้เห็นถึงการละเลยซึ่งหลักการสำคัญและเกิดจากการที่ท้ายที่สุด ฉันทามติไม่ได้เกิดขึ้นในสังคมทุกภาคส่วน ในประเทศกำลังพัฒนาและด้อยพัฒนาประสบกับปัญหาเหล่านี้มาก เมื่อต่างฝ่ายต่างมีฉันทามติในการได้มาซึ่งอำนาจและแก้ปัญหาของสังคมที่ต่างกันที่สุดในที่สุดแล้วก็จะนำมาซึ่งการพยายามบิดเบือนหลักการหรือไปไกลกว่านั้นคือการพยายามวิจารณ์ระบอบประชาธิปไตยว่าไม่มีประสิทธิภาพสำหรับภาพที่เห็นท้ายที่สุดประเทศที่ไม่สามารถสร้างฉันทามติร่วมกันคือการลงเอยด้วยการใช้วิธีการแก้ปัญหาทางการเมืองที่ผิดพลาดเช่นการรัฐประหารโดยกองทัพแห่งความดีและภักดีจนในที่สุดนำไปสู่การปกครองที่ซ่อนความเป็นเผด็จการหรือเปิดหน้าให้เห็นถึงความเป็นเผด็จการอย่างโจ่งแจ้งดังเช่นกรณีที่เกิดขึ้นในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น พม่า กัมพูชา ไทย เป็นต้น

งานของ ไมเคิล มานน์, จอห์น เอช. แซฟฟอร์ด, และ พอล คอลลีเออร์ สนับสนุนบริบทการเบี่ยงเบนที่เกิดขึ้นโดยการบิดเบือนหลักการดังที่กล่าวก่อนหน้าเป็นต้นว่า ประเด็น “การกำจัดชาติพันธุ์” ที่เกิดจากความต้องการ “ความเป็นหนึ่งเดียว” และไม่ต้องทำให้ชาติพันธุ์ใดเหนือกว่าก็สะท้อนให้เห็นถึงความมืดมิดของวิธีคิดอย่างไม่ต้องสงสัย แม้ว่าการเลือกตั้งหรือการลงประชามติจะได้รับการเชิดชูมีขึ้นก็ไม่สามารถที่จะกล่าวว่ามันแสดงให้เห็นถึงความเป็นประชาธิปไตยได้ กรณีที่เกิดขึ้นในวันดาเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นเป็นอย่างดีว่าการเลือกตั้งได้ถูกนำมาเลือกใช้เพียงอย่างเดียวแต่ปรัชญาประชาธิปไตยอื่น ๆ ต่างถูกละเลยไม่ว่าจะเป็นสิทธิคนกลุ่มน้อย เสรีภาพทางโอกาสที่ดำรงอยู่ท่ามกลางความแตกต่างหลากหลาย หรือแม้กระทั่งกระบวนการปรึกษาหารือ หรืออีกทางหนึ่งหากลองพิจารณาแนวคิดเรื่องอำนาจของ แอนโทนี เอช. เบิร์ช เราก็จะเห็นการละเลยแนวคิด “ความพร้อมที่จะรับผิด” และมุ่งไปที่การสร้าง “ความกลัว” ให้กับฝ่ายตรงข้ามเพื่อดำรงไว้ซึ่งอำนาจสืบไป

วลีชาวตุตซึอย่าง “We have our back to the wall, unless we maintain absolute control they will finish us next time” และวลีชาวฮูตูที่ว่า “We only have to wait, numbers will play in

our favour” แผงเร้นไปด้วยความขัดแย้งเคียดแค้นที่น่าสะพรึงกลัว ข้อสังเกตของ ไมเคิล มานน์ ที่ว่า สถานการณ์เช่นนี้เสมือนทั้งสองฝ่ายพยายามสถาปนาอำนาจอธิปไตยของตนเองภายในเขตแดนเดียวกันซึ่งนี้ ถือว่าเป็นด้านมืดของประชาธิปไตยในสายตาของเขา และน่าสนใจว่าจนถึงวันนี้ชาวพุทธซึ่งถืออำนาจทางการเมืองต้องการอยู่ในอำนาจ พวกเขาจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องการกำจัดผู้นำทางการเมืองของฝ่ายฮูตูให้มากที่สุด ในส่วยชาวฮูตูที่ต้องการทำลายล้างชาวพุทธในเวลาเดียวกัน (Mann, 2005, pp. 430-432) เป็นหลักฐานอย่างดีที่แสดงให้เห็นถึงการไร้ซึ่งฉันทามติในสังคมตามหลักการประชาธิปไตย และดูเหมือนว่าการแสดงออกด้วย คำพูด ใช้ปลายปากกาไม่หอมหวานเท่าการใช้กำลังบังคับตามแนวทางของเบิร์ชเสียแล้ว

งานของ จอห์น เอช. แซฟฟอร์ด, และ พอล คอลลีเออร์ สะท้อนให้เห็นปัญหาของความพยายาม สถาปนาความเหนือกว่าของเสียงส่วนมากดังเช่นสิ่งที่เกิดกับคนผิวดำในอเมริกาในประวัติศาสตร์และปัจจุบัน ในฐานะที่เป็นขั้นขั้นทาสมาก่อน หรือคนผิวเหลืองเอเชียที่ถูกดูถูกเหยียดหยามว่าไร้ความศิวิไลและเกียจคร้าน สิ่งเหล่านี้ทำให้การมีซึ่งเสรีภาพและความเท่าเทียมไม่ได้เป็นกระจายไปสู่ทั้งคนผิวดำและผิวเหลือง หากแต่ ฉันทามตินี้กระจายไปสู่หมู่คนผิวขาวเสียมากกว่า สถานการณ์เช่นนี้อาจทำให้เกิดทางสองแพร่งในสังคม ทาง หนึ่งการเกิดขึ้นของ “สงครามกลางเมือง” (civil war) ระหว่างคนผิวที่ต่างออกไปจากคนผิวขาวลุกขึ้นมาก่อ การด้วยความรุนแรงจากการถูกกดขี่เอาเปรียบ หรืออีกทางหนึ่ง “ทรราชย์เสียงข้างมาก” (majority tyranny) ที่ผู้ถือครองอำนาจจะใช้สิ่งที่ตนเองมีกดขี่คนกลุ่มน้อยด้วยความรุนแรงต่อไป

ทั้งหมดที่กล่าวมา ผู้เขียนพยายามจะอธิบายว่าด้านมืดของประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นบนโลกนี้เกิดจาก สิ่งใดกันแน่ “ผู้ที่นำไปใช้บิดเบือนปรัชญาของระบอบประชาธิปไตย” หรือ “ปรัชญาของระบอบประชาธิปไตย” จากการพรรณนาข้างต้นแนวโน้มของปัญหาเกิดจากผู้ทีนำไปใช้บิดเบือนปรัชญาของระบอบประชาธิปไตยเป็น สำคัญ การที่ประเทศเหล่านั้นไม่สามารถนำแนวคิด ทฤษฎีหรือปรัชญาสำคัญของระบอบประชาธิปไตยสร้าง เป็นฉันทามติที่ทุกคนยอมรับท้ายที่สุดการบิดเบือนหลักการก็มักจะเกิดขึ้นเสมอ คุณค่าของประชาธิปไตยถูก ลดทอนลงจากการกระทำของเหล่านั้นบิดเบือนทั้งหลายเหล่านี้และสุดท้ายส่วนมากก็มักจะลงเอยด้วยการใช้ อำนาจและความรุนแรงต่อผู้เห็นต่างหรือผู้แพ้ในสงครามการเมืองในท้ายที่สุด ดังจะเห็นภาพได้ทั่วไปทุกเมื่อ เชื้อวันตามข่าวหนังสือพิมพ์และโลกออนไลน์ในปัจจุบัน

สรุปและข้อเสนอแนะ

การพรรณนาที่ยืดยาวข้างต้นต้องการชี้ให้เห็นความสำคัญ 3 ประเด็นที่ต่อเนื่องกัน กล่าวคือ ประเด็น ที่หนึ่ง ประชาธิปไตยมีด้านมืดโดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ความรุนแรง ประเด็นที่สอง ด้านมืดเกิดจากการ เบี่ยงเบนออกจากหลักการประชาธิปไตย และสุดท้าย การเบี่ยงเบนออกจากหลักการเกิดขึ้นเพราะความ ล้มเหลวของการสร้างฉันทามติร่วมกันในสังคม ซึ่งหากผู้อ่านพิจารณาตั้งแต่ช่วงต้นจนช่วงท้ายจะเห็นภาพของ ทั้งหมด ซึ่งงานทุกชิ้นที่กล่าวถึงพยายามชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่องที่มีไม่ได้เกิดจากตัวแนวคิด ทฤษฎีหรือปรัชญา ของระบอบประชาธิปไตยเอง หากแต่ข้อบกพร่องนี้เกิดจากผู้ที่ใช้บิดเบือนเบี่ยงเบนไปสู่สิ่งที่ตรงข้ามที่นำ อันตราย

ด้านมืดของประชาธิปไตยที่กล่าวถึงคือการใช้ความรุนแรง ซึ่งอันที่จริงเป็นสิ่งตรงข้ามกับแนวคิดทฤษฎีหรือปรัชญาของระบอบประชาธิปไตยแต่ก็ถูกใช้ในลักษณะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ความรุนแรงในนามการปกป้องประชาธิปไตยดังกรณีการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้าย ละเลยการปรึกษาหารือตามแนวทางประชาธิปไตยดังเช่นการใช้เครื่องมือความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งหมดเกิดความล้มเหลวของของสังคมที่ไม่สามารถยึดกุมฉันทามติตามแนวทางประชาธิปไตยได้ การสร้างฉันทามตินี้จำเป็นอย่างยิ่งต่อสังคมประชาธิปไตยเพราะหากทุกคนไม่มีความศรัทธาที่จะยึดกุมหลักการความไม่รุนแรงแล้ว ท้ายที่สุดก็จะนำมาสู่ด้านมืดดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น ดังนั้น บทความนี้ต้องการจะชี้ให้เห็นความสำคัญของการสร้าง “ฉันทามติ” ที่เป็นประชาธิปไตยร่วมกันของสังคม หากทุกคนในสังคมยึดกุมแก่นสาระสำคัญของประชาธิปไตยนั่นก็คือ “ความไม่รุนแรง” (non-violence) หรือ “ความสงบ” (peace) เมื่อนั้นด้านมืดของประชาธิปไตยก็ปรากฏให้เห็นได้ยาก

ผู้เขียนมองว่าประเด็นเรื่องด้านมืดของประชาธิปไตยที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถใช้อธิบายสถานการณ์ทางการเมืองของประเทศไทยในปัจจุบันได้เช่นกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งการตั้งคำถามกับประเด็นฉันทามติของประชาชนคนไทยว่า “ในทางการเมืองอะไรคือฉันทามติที่ทุกคนยึดถือร่วมกัน?” ฉันทามติที่ทุกคนยึดถือร่วมกันคือ ระบอบประชาธิปไตย หรือการเลือกตั้ง หรือการแต่งตั้ง หรือนักการเมือง หรือคนดี หรือรัฐประหาร หรืออื่น ๆ ดังนั้น ในการศึกษาในอนาคตประเด็นเหล่านี้ น่าจะเป็นสิ่งที่น่าสนใจที่จะศึกษาเป็นอย่างยิ่งและน่าจะสร้างคุณูปการให้กับผู้อ่านเพื่อมาถกเถียงกันไม่มากก็น้อย

References

- BBC. (2016, January 19). *Who were Germany's Red Army Faction Militants?*. BBC.
<https://www.bbc.com/news/world-europe-35354812>
- BBC. (2018, July 26). *Tokyo Sarin Attack: Japan executes last Aum Shinrikyo members on death row*. BBC. <https://www.bbc.com/news/world-asia-44962581>
- Birch, A. H. (2007). *Concepts and theories of modern democracy*. Routledge.
- Clarke, C. P. & Lister, C. (2019, September 4). Al Qaeda is ready to attack you again. *Foreign Policy*. <https://foreignpolicy.com/2019/09/04/al-qaeda-is-ready-to-attack-you-again/>
- Collier, P. (2010). *War, gun, and votes: Democracy in dangerous places*. Harper Collins.
- Dahl, R. A. & Tufte, E. R. (1973). *Size and democracy*. Stanford University Press.
- Fukuyama, F. (1989). The end of history. *The National Interest*. 16(2), 3-18.
https://www.embl.de/aboutus/science_society/discussion/discussion_2006/ref1-22june06.pdf
- Fukuyama, F. (2002). *The end of history and the last man*. Harper Collins.
- Jacobs, L. A. (1997). *An introduction to modern political philosophy: The democratic vision of politics*. Prentice Hall.
- Jenkins, J. P. (n.d.). Red Brigades: Italian militant organization. *Encyclopædia Britannica*.
<https://www.britannica.com/topic/Red-Brigades#accordion-article-history>
- Kay, J. (2013). The tyranny of the minority in the age of technology. *The Financial Times*.
<https://www.ft.com/content/7cee4b2c-d1df-11e2-9336-00144feab7de>
- Mann, M. (2005). *The dark side of democracy: Explaining ethnic cleansing*. Cambridge University Press.
- Oner, S. (2003). A brief analysis of Fukuyama's thesis the end of history?. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Konferansları Dergisi*. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/100889>
- Ross, D. (2004). *Violent democracy*. Cambridge University Press.
- Safford, J. H. (2002). *Democracy is dangerous: Resisting the tyranny of the majority*. University Press of America.
- Shorten, A. (2016). *Contemporary political theory*. Palgrave.
- Tuckness, A. & Wolf, C. (2017). *This is political philosophy: An introduction*. John Wiley & Sons.
- Wilkinson, P. (2011). *Terrorism versus democracy: The liberal state response*. Routledge.
- Wolff, J. (1996). *An introduction to political philosophy*. Oxford University Press.